

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav etnologie

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Bakalářská práce

Pavλίna Plecíta

Polyamorie v Česku

Polyamory in the Czech Republic

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu doc. Václavu Soukupovi za spolupráci, zapůjčenou literaturu, ochotu, přívětivý přístup a cenné rady, které mi velmi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále děkuji všem milým informátorům z řad českých poly lidí, bez jejichž vyprávění by nemohla vzniknout praktická část textu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Polyamorie v Česku vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 23. července 2017

.....

vlastnoruční podpis autora

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá otázkou lidské sexuality a sexuální identity s důrazem na současnou problematiku nové kategorizace pojmu polyamory (česky „mnoholáska“) v české společnosti. Teoretická část práce diskutuje, kromě samotné plastičnosti lidské sexuality a jednotlivých sociokulturních konstrukcí, odkud se oficiální vícečetná partnerství mohla začít formovat a jejich jasné vymezení oproti jiným nemonogamním uskupením. Druhá část textu je pak výstupem terénního výzkumu zaměřeného na život českých polyamoriků. Vzhledem ke kontroverznosti nemonogamního soužití je projednána současnost i budoucnost polyamory vztahů v téměř výhradně monogamní české společnosti. Součástí praktického šetření je pak také částečné zmapování názorů této většinové společnosti.

Klíčová slova

Polyamorie, manželství, rodina, alternativní vztahy, bisexualita, antropologie sexuality

Abstract

The bachelor thesis deals with the issue of human sexuality and sexual identity, with an emphasis on the current issue of the new categorization of the term polyamory in the Czech society. The theoretical part of the thesis discusses besides the plasticity of human sexuality and individual socio-cultural constructions, from which the formal multi-partnerships could begin to form and their clear delineation as opposed to other non-monogamous clusters. The second part of the text is the result of field research focusing on the life of Czech polyamorics. Due to the controversy of non-monogamous coexistence, the present and the future of polyamorphic relations are discussed in almost exclusively monogamous Czech society. Part of the practical investigation is also a partial mapping of the views of this majority society.

Key words

polyamory, marriage, family, alternative relationships, bisexuality, anthropology of sexuality

Obsah

1. Úvod.....	7
Teoretická část bakalářské práce.....	9
2. Antropologie lásky a sexuality.....	9
2.1. Láska.....	9
2.2. Sexualita.....	11
3. Monogamie v naší kultuře.....	13
3.1. Přirozenost lidské promiskuity.....	13
3.1.1. Křesťanství a monogamie.....	14
3.1.2. Socially imposed monogamy.....	15
3.2. Přirozenost lidské monogamie.....	16
3.3. Fenomén nevěry v naší společnosti.....	16
3.4. Sériová monogamie.....	17
4. Co je polyamorie?.....	19
4.1. Symboly.....	19
4.1.1. Papoušek Polly.....	19
4.1.2. Nekonečné srdce.....	20
4.1.3. Vlajka.....	21
4.2. Historie.....	22
4.2.1. Původ slova.....	22
4.2.2. Něco nového?.....	24
4.2.3. Formování polyamory kultury od 60. let 20. století.....	25
4.3. Co dělá polyamorii polyamorii?.....	26
4.3.1. Polygamie.....	26
4.3.2. Otevřené manželství/otevřený vztah.....	27
4.3.3. Komunita.....	29
4.3.4. Singles.....	30
4.3.5. Swinging.....	30
4.4. Schéma polyamorických vztahů.....	31
4.4.1. Sexuální orientace.....	31
4.4.2. Počet jedinců v polykule a jejich vzájemné propojení.....	32
4.4.3. Primární a sekundární vztahy.....	34
4.4.4. Mono/poly.....	35

5.	Shrnutí teoretické části	36
6.	Praktická část bakalářské práce	37
6.1.	Představení metodologie terénního výzkumu.....	37
6.1.1.	Metoda sběru dat	37
6.1.2.	Výběr informátorů.....	38
6.1.3.	Stanovení hypotézy	39
6.1.4.	Analýza dat.....	39
6.2.	Polyamorie v Česku	40
6.2.1.	Definice partnerského vztahu	40
6.2.2.	Počátky polyamorického životního stylu	41
6.2.3.	Seznamování	44
6.2.4.	Život v polyamory vztahu	45
6.2.5.	Sexuální rovina polyamorie.....	47
6.2.6.	Žárlivost	48
6.2.7.	Reakce okolí	50
6.2.8.	Výhody a nevýhody polyamorického života.....	52
6.2.9.	Pražská polyamory subkultura	54
6.2.10.	Budoucnost	55
6.3.	Pohled společnosti	57
7.	Závěr.....	61
8.	Seznam bibliografických citací	62
8.1.	Literární zdroje	62
8.2.	Internetové zdroje	65
9.	Slovník pojmů	66
10.	Seznam obrázků, tabulek, grafů a příloh.....	67
11.	Přílohy	68

1. Úvod

Bakalářská práce s názvem *Polyamorie v Česku* je v téměř celém rozsahu textu zaměřena na představení, popis a analýzu alternativních vztahů, které se vyznačují nemonogamním chováním, v současnosti označovaným jako polyamorie. Jedná se o milostné vztahy, ve kterých najednou figurují více než dvě osoby a všichni zúčastnění o sobě navzájem vědí. Různé druhy polyamorických vztahů se v poměrně nedávné době otevřeně objevily také v naší kultuře. Cílem práce je tedy soustředit se na pronikání těchto vztahových anomálií do naší společnosti a pokusit se zohlednit všechny důležité faktory, které s otázkou polyamorických vztahů souvisí.

Výběr tohoto tématu souvisí s mým dlouhodobějším zájmem o antropologickou oblast vztahů, lásky nebo sexuality. Mou vizí bylo zpracovat takové téma, které bude splňovat několik podmínek. V první řadě pro mne bylo důležité, abych se v textu mohla věnovat něčemu aktuálnímu. Fenomén polyamorických vztahů je v současnosti na poli antropologického, sociologického, psychologického, nebo i sexuologického bádání poměrně novou záležitostí. A objevení se tohoto pojmu pro nazývání uvědomělého a tolerovaného nemonogamního chování je obecně pro naši společnost něčím docela neznámým. Dále pro mne bylo směrodatné, aby bylo téma práce podloženo také praktickým přístupem. A vzhledem k tomu, že se polyamorické vztahy dnes otevřeně formují také na území České republiky, naskytl se příležitost pro provedení terénního šetření.

Práce je tedy rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. V rámci teoretické části je myšlenka vícečetného partnerství zpracována z několika hledisek. Kromě samotného představení tohoto fenoménu a jeho definice, je třeba k tématu zaujmout také komparativní postoj. Jako srovnávací model se nabízí opačný přístup ke vztahům. Tedy západní společností obecně uznávané monogamní partnerství (manželství), které je v naší kultuře dominantní již celá staletí. Do tohoto modelu je následně zasazena nějaká jiná forma, v tomto případě polyamorie, jejíž filozofie může do jisté míry vyvolávat řadu otázek nebo kontroverzí. Jakým způsobem můžeme na tento typ alternativního vztahu nahlížet a jakým způsobem jej máme uchopit? Jak se tyto vztahy v západní kultuře odlišují od jiných nemonogamních kultur, ve kterých je legální polygamie? Kde můžeme hledat jejich vznik? Jaká je jejich symbolika? A řada dalších potenciálních otázek, které přirozeně vyvstávají na povrch. Velikým tématem těchto vztahů je pak problematika partnerské nevěry nebo (ne)přirozenosti a kulturního

konstruktů monogamie, jehož teoretickému základu je část textu také věnována. Toto vše je zpracováno z množství zejména cizojazyčné literatury, která mi byla dostupná a která se plně nebo jen okrajově tématem zabývá.

Cílem praktické části je zmapovat současnou situaci polyamorického způsobu života v České republice, s pomocí informací získaných od informátorů žijících v polyamorických vztazích. Zároveň tato část textu slouží zejména k potvrzení nebo vyvrácení stanovených hypotéz – lidé ve vícečetných vztazích nebojují s žárlivostí, muži se k tomuto druhu partnerských vztahů uchylují spíše než ženy, vztahy nejsou založené pouze na sexuálním faktoru, polyamorigi často bojují s předsudky a odmítavým postojem většinové monogamní společnosti nebo že udržování vícečetného vztahu je organizačně komplikovanější, než jak je tomu u párů. Interpretace a komparace získaných informací pak je klíčovým prvkem celé bakalářské práce.

Teoretická část bakalářské práce

2. Antropologie lásky a sexuality

Před tím, než se v teoretické části práce zaměřím na samotné vymezení tématu polyamorie, je třeba stručné představení subdisciplíny obecné antropologie – antropologie lásky a sexu, které se svým předmětem výzkumu a studia zabývají právě látkou lidské sexuality, erotiky, lásky a interpersonálních vztahů i impersonálních pocitů.

2.1. Láska

Definice lásky má mnoho podob. V základu můžeme hovořit o dlouhodobé pozitivní citové náklonosti k jiné osobě, zvířeti, věci, ideji nebo k sobě samému. (Jandourek, 2001) Jandourek, mimo tyto příklady, zmiňuje také význam altruistických hodnot vůči skupině jedinců či celému společenství. (2001) Tedy okamžik, kdy své osobní zájmy klademe až na druhé místo před zájmy ostatních. Jedná se tedy o kategorii zahrnující širokou diverzitu lidských, sociálních (romantická láska, mateřská láska, přátelství, láska k bohu, láska k moci apod.) a biologických (zejména vylučování tzv. „hormonů štěstí“ – dopaminu a serotoninu) vazeb, které populaci provázejí jak v historickém, tak v kulturním a geografickém kontextu.

Pozorování projevů lásky v těchto liniích – tedy na časové ose a v rámci různých společenstev, se stalo hlavním předmětem studia antropologie lásky v jejích počátcích. Ačkoliv je pravda, že v 50. a 60. letech minulého století byla práce antropologů zaměřena na jiné aspekty vzájemných projevů lidských emocí (vzteky, strach, egoismus a jiné), někteří se věnovali právě oblasti mezilidských romantických vztahů. (Diamond, 2003) Vědci si z transkulturního pohledu kladli otázku, zda je (zejména romantická) láska univerzální kategorií každodennosti primitivních společností, nebo zda můžeme spíše hovořit o vlivu západní, euroamerické společnosti a projevu západní difuze do exotického prostředí. (Malina, 2009) I v tomto případě tedy můžeme aplikovat problematiku kulturního a biologického determinismu. Je láska všeobecnou součástí lidské přirozenosti nebo je tvarována vzorci přejatými z kulturního prostředí člověka? Odpověď na tuto otázku se různí v závislosti na provedených terénních výzkumech a na samotném vnímání lásky jako sociální kategorie (např. Harrisová vs.

Endleman).¹ (Weiss, 2010) Faktem zůstává, že prakticky žádná etnografická studie nedokázala, že by všechny projevy vášně a náklonosti byly naprosto identicky hodnotné (Jankowiak, 2010) a některé antropologické názory romantickou lásku přisuzují až 89 % všech světových společností. (Josephy, 2013)

V současnosti je studium lásky z antropologického hlediska orientováno jiným směrem. Od divošských kultur se sociologové a antropologové přemístili zpět do moderní společnosti. V popředí zájmu nyní stojí kategorie lásky jako komunikačního prostředku. Zde můžeme vidět difuzní tendence směrem k folkloristice. Láska, hlavně ta mezilidská, se projevuje a v minulosti projevovala v poezii, rčeních, říkadlech, historkách, nápisovém folkloru, na sociálních sítích apod.

Důležitou otázku z oblasti antropologie lásky nabízí problematika manželství. Podoba manželství se v různých kulturách liší a v některých případech na ni spíše, než ve spojitosti s láskou můžeme nahlížet jako na kategorii politickou, ekonomickou a tradiční. Jedná se například o různé formy domluveného manželství mezi dvěma rodinami, které jsou stále součástí mnoha společností.

Užívání sociálních sítí a médií jako prostředku pro sdílení lásky je pak dalším předmětem studia tohoto fenoménu. Dnešní západní společnost je dennodenně ovlivňována výstupy zidealizovaných forem lásky v televizi, kinu a na internetu. Tak tomu sice bylo i v dřívějších dobách, zejména prostřednictvím červené literatury, ale jasná vizualizace konkrétních hrdinů a idolů napomáhá jedinci k ukotvení si takového kulturního vzorce mnohem silněji a emotivněji. V praxi se jedná například o fenomén náctiletých dívek, které v mladém věku přilnou k čistě idealizované romantické filmové nebo seriálové postavě (často i k samotnému představiteli role) a v konečném výsledku se nejsou schopny od těchto pocitů odpoutat do takové míry, aby přestaly podobného partnera hledat také v reálném světě. (Buss, 2009)

V neposlední řadě se nyní studium antropologie lásky zabývá například právě otázkou moderních vztahů. Kromě mnoha forem polyamorických vztahů do takové kategorie spadá například fenomén „singles“, tedy dobrovolná volba žití bez partnera nebo partnerky.

¹ Endleman považuje projevy přirozené lásky v primitivních společnostech spíše za vzácné, naopak Harrisová v takovém prostředí vnímá určité obecné vzorce romantické lásky. (Malina. 2009)

2.2. Sexualita

Definice lidské sexuality nezahrnuje pouze erotické projevy spojené se sexuální činností nebo reprodukční rozdíly mezi mužem a ženou, ale také anatomické odlišnosti či různé psychické projevy. Antropologie sexuality se ve svém studiu a výzkumu zabývá otázkou rozmanitosti lidské sexuality v rámci různých kultur, genderu či například věkové specifikace. (Malina, 2009) Konkrétních témat, kterými se tato disciplína zabývá je nepřeberné množství.

V počátcích nově vznikajícího podoboru antropologie – tedy zhruba na počátku 20. století - se zájem vědců opět soustředil k výzkumu sexuálních vztahů a sexuálního života v exotických společnostech. V popředí stála zejména otázka kultury reprodukce, namlouvací rituály, rituály spojené s první souloží nebo například homosexualita.

Na konci 60. let 20. století již vzniká řada publikací, které se zabývají obecnou teorií antropologie sexuality. Richard Lewinsohn se v knize Světové dějiny sexuality (1969) vrací zpět do historie, kde se soustředí na ta největší jména světové historie – od Alexandra Velikého po Napoleona a další. Tato publikace je vhodnou pomůckou při vytváření časového a kulturního kontextu v daném tématu. Jak už samotný název napovídá, jedná se o stručného průvodce světem lidské sexuality téměř od jejího počátku až po tehdejší moderní společnost.

Významnou roli ve studiu mezilidského sexuálního chování z kulturního hlediska sehrála problematika sexuálních revolucí, kterých se dle odborníků v historii odehrálo několik. (Uzel, 2010) Nejznámější z nich – ta, která probíhala přibližně od 60. do 90. let minulého století, pak otevřela nová témata, jimiž se kulturní antropologové a sociologové zabývají v současnosti. V popředí stále stojí otázka toho, na kolik je naše sexualita přirozená a na kolik může být ovlivňována prostředím a kulturou, ve které žijeme.

V souvislosti s uvolněním společenských poměrů také v rámci sexuální identity se studium obrací i tímto směrem. Odborníci se zajímají o nově pojmenované a etablované sexuální kategorie – asexualita, transgender, intersexualita, pansexualita, metrosexualita a další a o neustálou potřebu člověka se do některé z těchto sexuálních identit zařadit. (Fafejta, 2010)

Zajímavé je také studium estetické stránky věci. Idea krásy a přitažlivosti se v průběhu historie průběžně proměňovala a pro každé období lidských dějin můžeme nalézt specifické kulturní vzorce krásy, které byly typické pro konkrétní světové oblasti. V rámci studia antropologie sexuality i nyní můžeme nalézt témata zabývající se krásou lidské vizáže, popřípadě tzv. ekonomik krásy – tedy způsobem využívání svého atraktivního zevnějšku k

dosáhnutí jistých benefitů v podobě např. lepší pracovní pozice, reklamy, nalezení zajištěného partnera či partnerky a podobně. (Josephy, 2012)

Témat, kterými se antropologie sexuality zabývá je celá řada. Mimo jiné je to také například problematika prostituce, ženské obřízky v některých kulturách nebo využívání sexualizovaných ženských i mužských objektů v audiovizuálním a uměleckém prostředí (reklamy, filmy, výstavy).

Pro potřeby bakalářské práce jsem zvolila téma polyamorie, které se zejména k antropologům a sociologům ke studiu (zejména v České republice) dostalo až v nedávné době. Následující kapitoly teoretické části bakalářské práce zahrnují konkrétní uvedení do tématu a představení problematiky ze sociokulturního hlediska.

3. Monogamie v naší kultuře

Západní společnost přijímá model monogamního života za svou přirozenou normu. Tento typ manželství dvou osob opačného nebo stejného pohlaví je pro naše sociokulturní prostředí jediným legálním způsobem, jak manželství uzavřít. Jedinci jsou od narození poučováni o představě párového soužití. I v současnosti stále probíhá diskuze na téma biologického či kulturního podmínění vzorců partnerského soužití v rámci západní společnosti. Tyto dva determinanty se pak snaží partnerské soužití vysvětlit vlastními prostředky.

3.1. Přirozenost lidské promiskuity

Otázkou tedy zůstává, na kolik se naše společenské normy (ne)slučují s tím, co je v nás přirozeně zakódováno. Názory, že je pro nás monogamie jen uměle vytvořeným sociálním konstruktem, a ne přirozeností už se snažilo potvrdit mnoho studií. (Weiss, 2010) Muž a žena v jiných reprodukčních rolích už byli mnohokrát popsáni. Žena jako čekatelka na nejvhodnější DNA, které může muž předat jejím potomkům a muž jako zájemce o co možná největší rozšíření jeho DNA. Takové závěry přispívající k utvrzování přirozenosti mužské promiskuity jsou předkládány na základě biologických předpokladů lidské reprodukce. Počet spermií, i v rámci jednoho jediného ejakulátu (desítky milionů), je nesrovnatelně vyšší než počet vajíček, která žena vyprodukuje za celý život (přibližně 350-400). (Buss, 2009) Je zřejmé, že žena musí reprodukci své genetické informace mnohem lépe organizovat a svá vajíčka si „šetřit“ pro toho nejlepšího možného partnera. Muž naopak může za těchto okolností se spermiemi zacházet méně opatrně. Tato fakta tedy přispívají k hypotéze, že muži jsou z biologického hlediska více promiskuitní než ženy a forma monogamního života pro ně není přirozená. Tato myšlenka se částečně odráží v procentuálním vyjádření světového rozložení monogamie – asi jen necelých 17 % všech etnograficky zaznamenaných světových společenství uznává monogamii jako svůj model. (Dow, Eff, 2013) Jedná se zejména o moderní, západní kultury. Asi 82 % společenství je tedy polygamních, a pro úplnost, 1 % zbylých společenství jsou polyandrické. (Dow, Eff, 2013)

Přesto vše se nám naše monogamní sexuální chování zdá zcela normální a přirozené. Z biologického hlediska jsme ale živočišným druhem významně vybočujícím z normy a svým způsobem vlastně bizárem. (Diamond, 2003) Na světě je jen velmi málo živočišných druhů, které žijí v partnerském soužití, případně kopulují i z jiných důvodů než pouze reprodukčních.

(Diamond, 2003) Otázkou tedy zůstává, co přesně vykonstruovalo monogamii jako základ pro mezilidské vztahy v naší společnosti. Religiózní teorie nám nabízí jedno vysvětlení, určitý hospodářský a sociologický pohled pak druhé.

3.1.1. Křesťanství a monogamie

Institut monogamního manželství je v našem prostředí často spojován s církví a dodržováním pravidel stanovených v Bibli. Kořeny ustálení monogamie z tohoto hlediska sahají hluboko do minulosti. Už Aristoteles ve svém etickém myšlení prosazoval myšlenku rodiny jako stálé instituce, která umožňuje člověku formovat stabilní a stálý vztah s osobou druhého pohlaví. (Matulová, 2007) Pohled řecké filozofie pak ovlivnil křesťanské myšlení (Matulová, 2007, s. 9), které záhy představilo myšlenku stvoření Božího obrazu prostřednictvím dokonalého souznění mezi mužem a ženou. Až na pár výjimek, kdy se ve Starém zákoně hovoří o mužích, kteří mají více žen (např. Ezau), je proklamace věčného párového soužití typická pro křesťanské myšlení. (Matulová, 2007) Zcela zřejmé ustanovení monogamního přístupu k lásce pak nalezneme ve slovech pasáže sv. Matouše: „*Proto opustí muž otce i matku a připojí se ke své manželce, a budou ti dva jedno tělo; takže již nejsou dva, ale jeden. A proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuje!*“ (Mt 19, s. 4-5) Přijetí těchto slov znamenalo pomyslně uzavřít manželství před okolními svody a zcela eliminovat možnost navázat vztah s někým dalším, i třeba v rámci sériové monogamie (viz kapitola 3.5). Ostatně i přes značné uvolnění poměrů několika posledních desetiletí, je v naší společnosti řada ortodoxních křesťanů, kteří tyto hodnoty uznávají dodnes a manželství mezi jedním stejným mužem a jednou stejnou ženou je pro ně skutečně celoživotním závazkem.

Na manželství se tak může nahlížet jako na instituci uměle vytvořenou církví. Zhruba od 10. století už je pro muže společensky odmítané být najednou otcem několika dětí různých matek a po ovdovění bylo jediným možným způsobem ke zpětné socializaci znovu uzavření svazku manželského. (De La Croix, 2015) Z etického hlediska se většině naší společnosti takové jednání zdá být přirozenějším než vícečetné partnerství a vše, co se nějakým způsobem odlišuje od tohoto západního modelu, je považováno buď za nevěru nebo formu alternativního vztahu, jako je např. polyamorie nebo swinging a často provázáno sérií negativních předsudků ze strany této většinové společnosti. To, čím se alternativní pojetí vztahů liší od nevěry, zdá se být v přístupu jednotlivých aktérů milostných vztahů a pravděpodobně tkví v uvědomění si svých přirozených instinktů nebo emočních potřeb, které se liší od obecně přijímaného kulturního nastavení naší společnosti.

3.1.2. Socially imposed monogamy

V rámci západní společnosti se tedy model párového soužití v současnosti ukotvil jako společensky obecně přijímaná norma v oblasti romantických vztahů. Vznik tzv. socially imposed monogamy (společensky ukotvená monogamie) má do jisté míry svá funkční vysvětlení. Jednou z teorií je potřeba stanovit určité majetkové uspořádání v souvislosti se vznikem zemědělství. (Alexander, 1979) Bylo za potřebí podporovat nový systém vlastnictví půdy a s tím spojené dědictví. Další teorie podporující kulturní vliv na partnerské vztahy, sděluje, že veliké, mocné (později průmyslové) státy, tedy ty, které dneska označujeme termínem „západní společnost“, mohou dle Alexandra (1979) být stabilní pouze za předpokladu potlačování moci příbuzenských skupin. Monogamie podle něho dokáže tyto rodové skupiny roztržít a společnost z hlediska státu lépe organizovat, ať už se jedná o lidská práva nebo otázku ekonomiky. Dalším faktorem, který Alexander (1979) zmiňuje v souvislosti s udržováním monogamie v naší společnosti, je vzájemná mužská rivalita. Možnost „ukořistit“ si více partnerek pro sebe vybízí k určité soutěživosti mezi muži. Jejich chování v takovém případě připomíná konkurenční boj o nejlepší možné partie. Snaží se vyhnout zahanbení z nedostatku partnerek. Počet dostupných žen je v polygammím prostředí logicky menší než v monogammím, protože na jednoho muže jich připadá více. S ohledem na to se tak mohl monogammí model života, dle jeho teorie, v naší společnosti uchytit jako snaha o omezení této rivality a posílení mužské reprodukční schopnosti. (Alexander, 1979)

S ekonomickou otázkou souvisí také například teorie mužského výběru. Ta je založena na předpokladu, že muži disponující určitým majetkem budou raději upřednostňovat jednu kvalitní ženu (s dobrým původem, pracovitou, skvělou kuchařku a hospodyni), která zajistí kvalitní péči o jejich společné potomky, než několik různých žen nižší kvality. Tímto způsobem v podstatě upřednostňují kvalitu před kvantitou. (De La Croix, 2015)

Opačným přístupem je teorie o ženském výběru. Ten nám předkládá ženu jako určovatele přechodu monogammího života v polygammí nebo naopak. V okamžiku, kdy se rozdílly ve zdrojích mezi muži zvyšují, přijmou ženy polygammii a v okamžiku kdy se tyto rozdílly zmenšují, upřednostňují monogammii. (De La Croix, 2015) To přirozeně vyplývá z ženské potřeby zajistit potomky. (Buss, 2009) V okamžiku, kdy ale není k dispozici dostatek vhodných partnerů, jsou ochotny se o jednoho kvalitního podělit s více ženami. (De La Croix, 2015)

3.2. Přírozenost lidské monogamie

Opačným názorem, který se nám pokouší vysvětlit, proč se naše společnost chová monogamně, je její biologické zakódování. Tato teorie tedy stojí v opozici s kulturně determinovaným přístupem k párovému soužití a předpokládá nám jeho vrozenost. Hypotéza je pak antropology diskutována na pozadí několika poznatků. Například psychiatřka Dita Šamánková (s autorským pseudonymem The Beastess) se staví proti koncepci přirozené promiskuity a proti argumentům tyčící věrnost do pozice konstruktů vytvořeného „*pokryteckou křesťanskou morálkou*“. (2016, s. 20) Veškeré teorie o přirozenosti promiskuity považuje za zastaralé a překonané (například onu potřebu mužů hojně rozsévat své geny) a do popředí předkládá biologické důvody: „*Původní opičí předci hominidů byli zřejmě nejprve promiskuitní a posléze polygamní (dominantní samec obhospodařuje stádo samic). Na určitém stupni vývoje se to však zjevně přestalo osvědčovat – možná proto, že v důsledku klimatických změn se zhoršila dostupnost potravy. Samice polygamní skupiny se začaly pohybovat na čím dál větším prostoru, aby vůbec našly potravu (tzv. female spacing). Jelikož se zdržovaly dále od sebe, bylo pro samce stále těžší je uhlídat a udržet si svůj „harém“ nedotčený; začalo být výhodnější usadit se s jednou partnerkou a mít tak jistotu, že potomstvo ponese jeho geny.*“ (The Beastess, 2016, s. 21) Tento argument je dále doplněn například o ztrátu vnějších znaků ovulace samic, postupné oploštění sexuálního dimorfismu, zmenšení samčích špičáků určených k boji o samici nebo pomoc otce při výchově potomků. (The Beastess, 2016)

Tyto argumenty podporující biologický determinismus našeho partnerského chování se ovšem stále zdají být rozvinuté spíše v souvislostech závislosti na přirozeném prostředí nežli na našich genech. Respektive záleží, zda pozorujeme geny našich předků (primátů) nebo geny nás samotných. Je zřejmé, že první hominidé pravděpodobně mohli projevovat monogamní chování. To ale bylo rozvinuto na základě změn v jejich přirozeném prostředí a populace následně na tyto změny reagovala. Výše zmíněné samice a samci se dokázali adaptovat a své chování přizpůsobit novému prostředí. Stále tak s určitostí nemůžeme tvrdit, že v nás je monogamie přirozeně zakódována, neboť prvotní pud byl nahrazen pudem přizpůsobeným.

3.3. Fenomén nevěry v naší společnosti

Předsudky vůči druhým jsou předkládány na základě fungujících společenských pravidel a uchycených kulturních vzorcích, které jsou nám v rámci naší společnosti od malička

vštěpovány. Konkrétně například s monogamií je spojována představa budování pevného pouta, společného zázemí, prostoru pro společné řešení krizových situací a zejména důvěry. Jedinci se zaslíbí sobě navzájem (a dnes už nejen aktem svatby). Přijmou společensky adekvátní definici partnerského vztahu, která má v sobě zakódovaná určitá pravidla, jejichž dodržování je od počátku vztahu očekáváno. (Dossie; Hardy, 1997) V některých případech ovšem dojde k porušení pravidla způsobem nevěry jednoho z partnerů a tím i k určité formě citového ublížení. Na každý jednotlivý případ nevěry je nahlíženo individuálně a důležité jsou všechny okolnosti. Pro mnoho lidí znamená každý rozdílný druh nevěry něco jiného. Můžeme rozlišit například nevěru spontánní a cílenou (Anderson, 2012), nebo citovou a sexuální. (Apostu, 2016) S mohutným nárůstem popularity sociálních sítí se v současnosti objevuje také tzv. on-line nevěra, která ne vždy musí být doprovázena sexuálním aktem. (Apostu, 2016) On-line prostředí je v současnosti největším zdrojem případných partnerských sporů. Jednoduchost v komunikaci, kterou internet nabízí využívají obě pohlaví, ovšem muži více. Ženy hledají zejména emocionální blízkost, aniž by byla narušena intimita. (Apostu, 2016) Okolí, které přijímá monogamní vzorec rodiny za standardní, často vážným narušením vztahu nevěrou opovrhne. Někdy více, jindy méně. Ovšem forma párového soužití je pro většinu naší společnosti tak zafixovaná, že jakékoliv druhy nemonogamního chování jsou nepřijatelné a podstatným důvodem k rozchodu nebo rozvodu.

Problémem tedy zůstává, jakým způsobem se společnost v naší kultuře vyrovnává s partnerskou nevěrou. Nabízí se jak biologická vysvětlení o nepřírozenosti celoživotní monogamie, tak vysvětlení sociologická a psychologická. Páry často bojují se stereotypem, nedosažením seberealizace, touhou po poznání něčeho nového, nebo pocitem, že svůj život neprožili naplno a se vším co nabízí. Prožít celý život jen s jedním člověkem zdá se být pro nás téměř nedosažitelným a takový akt si žádá velikou míru sebekontroly a citu. (Dossie; Hardy, 1997) Většina západní společnosti se v současnosti uchyluje spíše k něčemu, co nazýváme sériovou monogamií.

3.4. Sériová monogamie

To, co je pro dnešní romantické vztahy vznikající v západní kultuře typické, nazýváme sériovou monogamií. (Ferrer, 2008) V současnosti se stále méně často setkáváme s případy úplné, stoprocentní monogamie. Tedy případu, že náš první partner je zároveň i tím posledním,

ať už se bavíme pouze o emoční rovině nebo o sexuální rovině. Proces navazování vztahů probíhá za splnění dočasné monogamie, avšak v průběhu života se může opakovat v závislosti na životním postoji dané osoby. Myslím si, že vhodným pojmenováním je také „promiskuitní monogamie“.

Pro pochopení tohoto druhu partnerského života se musíme vrátit přibližně do 19. století, kdy se rozvod stává legální možností, jak vztah ukončit. V Anglii se tomu stalo v roce 1857, v Německu v roce 1897 a ve Francii už v roce 1792. (De la Croix, 2015) Tyto události výrazně přispěly k formování sériové monogamie. V podstatě se nejedná pouze o aktivní potřebu mužů plodit více potomků mimo manželství, ale zároveň také o emancipační prostředek žen, které byly schopné manipulovat s takovými finančními příjmy, které je oprostily od závislosti na jejich manželech, což dovedlo společnost až k této formě vztahů. Přejít od monogamie k sériové monogamii byl v podstatě revolučním a umožnil lidem plodit potomky i v meziobdobí manželství nebo na základě preferencí partnerů, které se mohly v průběhu života měnit. A tak tomu je v naší společnosti dodnes. Život prožitý jen s jedním jediným partnerem se dnes orientuje pouze do prostředí ovlivněného právě křesťanstvím a u většiny lidí se obecně považuje za unikátní

4. Co je polyamorie?

Termínem polyamorie v současnosti nazýváme specifickou formu romantických a sexuálních vztahů, která se vyznačuje nemonogamním přístupem jednotlivých partnerů nebo partnerek. V podstatě můžeme říci, že se jedná o více nežli dvoučlenné partnerství nebo milostné soužití partnerů. Důležitou součástí definice polyamorie je poznatek zdůrazňující fakt, že všichni zúčastnění takového milostného vztahu souhlasí s další účastí jiných partnerů nebo partnerek, popřípadě vědomě tolerují jiného partnera nebo partnerku svému primárnímu příteli nebo přítelkyni či manželovi nebo manželce.

4.1. Symboly

Symboly, které vznikly pro potřeby vyznávání a představování polyamorického života pomáhají člověku přenést význam a interpretaci hlavní myšlenky. (Malina, 2009) Ta v tomto případě znamená schopnost rozdělit mileneckou lásku mezi několik lidí, kteří nejsou navzájem příbuzní. V průběhu 90. let minulého století tak začaly vznikat první pokusy o grafické znázornění a nejhodnější vystihnutí její filozofie. (Anapol, 2010) Nejlépe byly přijaty následující tři symboly, které se v podvědomí zejména americké komunity udržují dodnes.

4.1.1. Papoušek Polly

Prvním z trojice neznámějších symbolů polyamorického způsobu života je papoušek Polly. Jeho symbolika nesouvisí ani tak se zobrazením daného zvířete papouška (angl. parrot), jakožto s jeho pojmenováním. Polly je v USA často používaným jménem pro papoušky chované doma v kleci jako domácí mazlíčky. V tomto případě se tedy využila podobnost jména Polly s řeckým základem slovy polyamory. (Echlin, 2003)

Symbol se využívá jak v textech spojených s tématikou polyamorie, tak například při seznamování polyamoriků ve veřejném prostředí. V praxi to znamená použití např. nášivky, samolepky nebo obrázku na oblečení nebo na stole v restauraci, kde probíhá jejich setkání. (Echlin, 2003) Poučeným lidem o této skutečnosti se tímto způsobem dává najevo, že daní jedinci vyznávají polyamorický způsob života a jsou otevřeni novým vztahům nebo přátelstvím.

Obr. 1: Symbol polyamorie – papoušek Polly

Zdroj: Wikipedia/ Polyamory

4.1.2. Nekonečné srdce

Druhým symbolem je tzv. nekonečné srdce (The infinity heart). Jedná se o duté červené srdce (nejčastěji) na bílém podkladu, které ve svém středu nese modrý symbol nekonečnosti. Dle webu Polyamory from a sociological perspective (2012) se jedná o nejrozšířenější a nejčastěji používaný ze symbolů polyamorie ať už v rámci textových vyjádření nebo například pro potřeby fungování na sociálních sítích apod.

Jeho interpretace je velice dobře čitelná. Obraz srdce je v západní kultuře obecně přijímaným symbolem pro vyjádření lásky. Ve spojení se symbolem nekonečna pak utváří zřetelnou představu o touze po nikdy nekončící zamilovanosti. Srdce je tedy stále otevřeno novým příležitostem pro navázání milostného vztahu a pomyslný kruh poly vztahů se nikdy nezavírá.

Obr. 2: Symbol polyamorie – nekonečné srdce

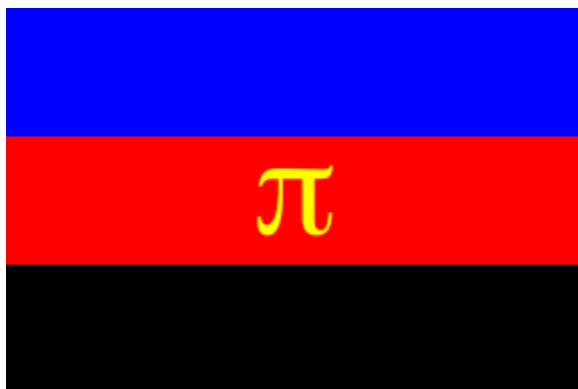

Zdroj: Wikipedia/ Polyamory

4.1.3. Vlajka

Posledním z používaných symbolů je polyamory vlajka. Její interpretace už není tak zřejmá, jak tomu bylo u předešlých případů. Vlajka se skládá ze tří horizontálně poskládaných barevných pruhů a zlatého symbolu pí, který vyniká ve středu vlajky. Zde je třeba se zaměřit na barevný význam jednotlivých barev. Modrá barva znázorňuje otevřenost a upřímné vystupování vůči všem partnerům, červená představuje lásku. (Evans, 2009) Velice zajímavá je interpretace barvy černé. Ta nastiňuje problematiku polyamorických vztahů, které se v této práci věnuji v rámci empirické části – přijetí nemonogamního způsobu života většinou monogamní společností. Černá barva představuje jistou formu solidarity, která je pocíťována vůči těm, kteří sice touží po naplněnosti v podobě udržování polyamorického vztahu, bohužel však nejsou přijati svým okolím, které na ně vyvíjí společenský tlak. (Evans, 2009) Malé řecké písmeno pí je přítomno jako vyjádření prvního písmena ve slově polyamory a jeho zlatá barva je dle Evanse (2009) vysvětlena jako určitá hodnota, kterou pro nás ostatní znamenají a schopnost upřednostňovat vazby romantické a přátelské nad vazby fyzické. Vlajka je v současnosti využívána na nejrůznějších setkávání polyamorické komunity s monogamní společností. Často se jedná o různé pochody (tzv. pride pochody), které jsou pořádány například ze strany LGBTQ+ menšiny a poly lidé se na takových akcích snaží upozornit na svůj životní styl.

Obr. 3: Symbol polyamorie – vlajka

Zdroj: Wikimedia Commons/ Jim Evans

Obr. 4: Pride pochod Londýn 2016

Zdroj: Wikimedia Commons/ Katy Blackwood

4.2. Historie

V následující kapitole se budu věnovat historickému vymezení životního stylu polyamory. Pro tuto příležitost je vhodné správně rozlišovat mezi pojmenováním nějaké skutečnosti a skutečností samotnou. Z hlediska historického tak můžeme věnovat pozornost dvěma důležitým tematickým okruhům, které v konečném výsledku utváří ucelenou historickou koncepci toho, co dnes nazýváme polyamorií – otázce samotného etablování názvu polyamory jako nemonogamního životního stylu a zároveň transkulturní a historická linka v rámci jiných společností, ve kterých se formovala stejná nebo podobná nemonogamní zkušenost.

4.2.1. Původ slova

O určitém typu mnohočlenství v rámci partnerských vztahů svědčí už samotný název polyamorie, který můžeme volně přeložit do češtiny jako mnoholáska. Originální základ slova tvoří řecké poly, tedy mnoho a latinské amor, tedy láska. V anglosaském prostředí se užívá termín polyamory. Podoba tohoto anglického tvaru se však hojně vyskytuje i v rámci české

komunity lidí vyznávajících životní styl polyamorie a můžeme tak hovořit o tzv. polyamory lidech nebo člověku.

Tento výraz byl poprvé použit z iniciativy americké spisovatelky a vůdkyně neopohanského hnutí Morning Glory Zell-Ravenhart (1948-2014). (Kaldera, 2005) Jejím cílem bylo v příspěvku *A bouquet o lovers* z roku 1990 představit problematiku polyamorických vztahů z pohledu někoho, kdo sám na sobě pocítuje všeobecnou nespokojenost s představou monogamního života. Autorka v článku nejprve pracuje s pojmy „open relationships“ nebo „open marriages“, tedy s formami sexuálně otevřených vztahů. (Zell-Ravenhart, 1990) Tyto pojmy ovšem ne zcela kompletně zahrnovaly možnost láskyplného rozložení pozornosti mezi všechny partnery a omezovaly se spíše na sexuální vztahy. Morning Glory Zell-Ravenhart tedy hledala označení takového romantického a mileneckého vztahu, který dovoluje oddat se více než jednomu člověku nějakou formou lásky a zároveň dosáhnout pochopení a tolerance všech partnerů nebo partnerek. (Kaldera, 2005) Pro úvodní část si autorka vybrala tematicky vhodnou báseň, prostřednictvím které chtěla svůj záměr shrnout.

*You want to know how it will be,
Me and her, or you and me.
You both sit there, your long hair flowing,
Eyes alive, your mind still growing,
Saying to me: What can we do,
Now that we both love you?
I love you too. I don't really see,
Why can't we go on as three?²
(„Triad“ David Crosby)*

Výše zmíněný článek byl zveřejněn v periodiku *Green Eggs* neopohanského církevního hnutí známého jako *Church Of All Worlds* (Církev všech světů, mimochodem. Morning Glory Zell-Ravenhart byla velekněžkou této církve), které působilo ve spojených státech od 60. let minulého století. (Ellwood, 1973) Tato církev se kromě uctívání přírodních božstev a charakterem mytologického aparátu vyznačovala prosazováním kmenového uspořádání svého

^{2 2} Český překlad: Chceš vědět, jak to bude, já a ona nebo ty a já. Oba zde sedíte, tvé vlasy se vznášejí, oči jsou živé, tvá mysl stále roste. Šetříš si pro mě: Co můžeme dělat, teď když tě milujeme oba? I já tě miluji a neznám důvod, proč bychom nemohli být tři.

společenství (tzv. *tribalism*). Pokud se podíváme očima člověka žijícího ve 2. pol. 20. století nebo 21. století v rámci západní kultury na definici kmene jakožto „*vrstvu politické a společenské jednotky založené primárně na principu příbuzenství, bez centralizované vlády a socioekonomické stratifikace.*“ (Malina, 2009, s. 1919) můžeme si povšimnout určité similarity s polyamorickým životním stylem. Hovořím o zřejmé tendenci utvářet uzavřené formace více než dvou jednotlivců, kteří jsou vzájemně propojeni citovou vazbou a utváří svůj vlastní malý kmen, který se může prolínat mezi ostatními kmeny a tím se stále zvětšovat.

Je tedy zřejmé, že příspěvek Bouquet of Lovers byl cíleně směřován čtenářům, kteří mohli s danou problematikou spíše sympatizovat, nežli by tomu bylo u např. křesťansky smýšlejících občanů. Odtud se posléze termín polyamory mohl volně šířit mezi širokou veřejnost v USA.

Pro úplnost doplním, že v rámci Oxford English Dictionary se termín polyamory objevil až v roce 2006. Také v české verzi antropologického slovníku pod záštitou autorů Malina a spol. z roku 2009 nalezneme pojem polyamorie s krátkou definicí od Josefa Dudy.

4.2.2. Něco nového?

Bakalářská práce se zabývá tématem polyamorního způsobu života v České republice, popřípadě v rámci moderní západní kultury, tzn. kultury, která v současnosti většinově uznává monogamii. Současný pohled na polyamorii je poměrně kontroverzním nahlížením do neprobádaného života nemonogamní společnosti. Většinové obyvatelstvo se s termínem polyamorie nikdy nesetkalo a pokud ano, jejich názor je doprovázen nepochopením a značným množstvím předsudků (viz analytická část práce).

Pokud se ovšem podíváme do historie, či jiného kulturního prostředí, poznáme, že nemonogamní formy partnerského soužití provází lidstvo již od jeho počátků. Teoreticky se tak nejedná o zcela jedinečnou záležitost, která by se v minulosti neobjevovala ani v oné západní společnosti.

Už v antickém Řecku a Římě bylo nemonogamní chování časté a společnost jej přijímala. Mužská část antického obyvatelstva si kromě oficiálních manželství udržovala ještě další milenky nebo milence. (Winkler, 1990) Ostatně otázka homosexuality není pro toto období velikým tabu. Je známé, že antičtí válečníci mezi sebou navzájem udržovali milostné vztahy. Taková armáda, kde se milence navzájem ochraňovali, pak byla téměř neporazitelná. (Winkler, 1990) Podobným příkladem mohou být např. staří Etruskové, kteří se často oddávali kombinovaným erotickým hrám. (Winkler, 1990) S nástupem křesťanství se v našem prostředí

výrazně potlačuje jakákoliv netypická sexuální činnost. (Možný, 2006) To, co bychom dříve nazývali oficiálními milenkami nebo milencemi, upadá do anonymity a teoreticky bychom dnešní polyamorii v tehdejší době nazývali spíše sodomií. Přesto i v rámci křesťanské kultury nalezneme příklady nemonogamního soužití. Ve Starém zákonu jsou např. popisovány zásady polygamie, které udávají nadřazené postavení první manželky. (Možný, 2006) Také některé postavy ať už z reálného historického prostředí, nebo pouze toho mýtického, nám dopřávají příklady nemonogamie – např. Isákov syn, Ezau, měl dvě manželky nebo král Rechabeám, který měl také velké množství oficiálních manželek i milenek. (Možný, 2006) V dalších kulturách, zejména v arabských zemích, byla a je polygamie a její formy přirozenou součástí společnosti. Mít zároveň několik manželek je dnes v podstatě výsadou majetných mužů. Takový systém byl ve většině z těchto kultur umožněn poté, co dosáhly úrovně státu. Toto uspořádání umožňuje soustředit bohatství do rukou několika bohatých jedinců a ne pouze vládců, jak tomu bylo v minulosti. (Diamond, 2003)

Je tedy zřejmé, že nemonogamní soužití lidí není otevřenou problematikou posledních několika desetiletí. Pokud ovšem polyamorii zasadíme do současného sociokulturního prostředí naší společnosti, nahlížíme na ni jako na jev, který nám přináší něco nového. Přes všechny výše zmíněné příklady má v sobě polyamorie ukotvené etické zásady, které se v mnohém liší od nemonogamních vztahů v minulosti nebo jiné kultuře.

4.2.3. Formování polyamory kultury od 60. let 20. století

Otázkou tedy zůstává, kdy přesně se tyto specifické alternativní vztahy začaly v rámci naší společnosti formovat. Teoreticky se nabízí, a někteří autoři se s takovým názorem ztotožňují (např. Fafejta, 2016; Možný, 2006), že hlavní příčinu zrodu fenoménu polyamorie má na svědomí uvolnění společenských poměrů z hlediska lidské sexuality v 60. letech minulého století. Sexuální revoluce, která v této době probíhala nejen v USA, ale do značné míry i v Evropě, potažmo v Československu, nabídla lidem nacházet nové možnosti a interpretace jejich milostných životů. První období této revoluce se nesla spíše v duchu přijetí vlastní identity, jakožto tvora nesoucího svou danou sexualitu s ohledem na gender nebo sexuální orientaci. Pro úplné formování polyamorických vztahů je to sice ještě brzy, přesto se tehdejší společenská nálada stala úrodnou půdou pro uvědomění si svých vlastních tužeb a přání.

Trvalo dalších zhruba třicet let, než se o polyamory komunitě začalo přemýšlet jako o reálném fenoménu hodného vlastního pojmenování (viz výše), definice, ale například také

organizace, která by prostřednictvím svých aktivit zaštiťovala jedince vyznávající nemonogamní vztahy založené na toleranci a akceptaci všech zúčastněných. První takovou organizací se stala The Polyamory Society, která vznikla v USA v roce 1996. Její činnost je dostupná na webu <http://www.polyamorysociety.org/>. Až téměř o dvacet let později (v roce 2015) vzniká podobná organizace v Německu – PolyAmores Netzwerk dostupná na <http://www.polyamory.de/>. Cíle těchto neziskových organizací jsou prakticky stejné. Jak se široká veřejnost může dočíst v jejich oficiálním prohlášení na <http://www.polyamorysociety.org/mission.html>, jejich úkolem je „*podporovat a ochraňovat sociální instituci polyamoriků, vzdělávat ne-polyamorické lidi o polyamorii, poskytnout informace a pomáhat polyamorické komunitě s otázkou coming outu, rodiny, manželství apod.*“ Je důležité podotknout, že The Polyamory Society funguje v celosvětovém měřítku, takže se na jejich služby může obrátit kdokoliv.

V České republice zatím žádná oficiální organizace orientována na polyamory komunitu v současnosti nefunguje. Veškerá aktivita je od zhruba druhého desetiletí 21. století soustředěna na blogy nebo sociální sítě, kde se česká komunita poly lidí, ale i široká veřejnost, může o daném tématu dozvědět více.

4.3. Co dělá polyamorii polyamorii?

Definice polyamorie byla v textu již několikrát zmíněna. Hlavní myšlenkou je forma vícečetného romantického závazku k druhým, ideálně stejně smýšlejícím jedincům a vzájemná tolerance. V jedné z předchozích podkapitol jsem zmínila fakt, že polyamorie v sobě nese specifické prvky, které u žádné jiné formy nemonogamního vztahu nenalezneme. (Sheff, 2005) Tuto teorii postupně vysvětlím na srovnání s jinými druhy nemonogamního životního stylu, s kterými veřejnost polyamorii nejčastěji zaměňuje.

4.3.1. Polygamie

K nejčastějšímu omylu dochází v případě záměny s polygamií. Dvě různé formy polygamie – polyandrie (mnohomužství) a polygynie (mnohoženství) jsou i dnes sociokulturně přijímané normy v některých částech světa (téměř v celé Africe, v muslimských zemích nebo např. v Polynésii). (Malina, 2009) Hledání podobností s polyamorií ovšem končí u stejného řeckého základu slova poly a nemonogamní struktury. Samotné způsoby života, jejich filozofie a kulturní kontext jsou ve své podstatě diametrálně odlišné. (Chapman, 2010)

Hodnoty, které figurují v polyamorickém vztahu mají zcela jiný charakter, než jak je tomu o polygamního manželství. Prvním rozdílem je samotná instituce manželství. Polyamorický způsob života, fungující v České republice, nemůže být dle § 1 č. 94/1963 Sb. zákonu o rodině stvrzen manželským svazkem (pozn. pokud samozřejmě máme na mysli oficiální manželství více než dvou osob a ne formu např. otevřeného manželství, viz níže). Polyamorie je tedy záležitostí pouze neformální, bez zákonného podkladu. Mnohem důležitější je ale pravděpodobně rozdílný přístup k partnerům. V kulturách, kde je legální polygamie často dochází k tomu, že muž (popř. žena) vlastní své manželky (popř. manžely). (Chapman, 2010) Prakticky se s uzavřením sňatků stává vlastníkem majetku. Polyamorie není založena na vlastnictví. „*Poly rodiny se často skládají z více partnerů obou pohlaví a jejich členové sdílejí stejnou moc, spolupracují při rozhodování a považují to za výhodnější než upřednostňovat jen jednoho člena.*“ (Chapman, 2010, s. 4) Důležitou roli v chápání rozdílu mezi polyamorií a polygamií představuje také otázka dobrovolnosti a citové náklonosti. Ne každé polygamní manželství stojí na láskyplném partnerství. Mnoho takových svazků je uzavíráno z ekonomických, politických nebo jiných sociokulturních důvodů. Láska bývá často opomíjena na úkor tradičních nebo ekonomických hodnot vyznávaných daným kulturním prostředím. V polyamorické komunitě je způsob navázání vztahu z jiného než citového důvodu velice nepravděpodobný. Pokud se tak stane, a člověk oproti romantice upřednostňuje např. své sexuální tužby, nelze s určitostí tvrdit, že se daný jedinec řídí zásadami polyamorického vztahu, ale může se jednat o některou z následujících forem způsobu života.

Posledním rozdílem, mezi polyamorií a polygamií je pak vlastní uspořádání a struktura konkrétních vztahů. Obecně platí, že polyamory je v tomto ohledu mnohem flexibilnější a otevřenější. Příkladem mohou být některé východní kultury (osmanské, perské, muslimské), které pracují pouze s myšlenkou heterosexuálních vztahů mezi mužem a jeho manželkami. V rámci polyamorické komunity se kromě heterosexuálních i homosexuálních vztahů velmi často vyskytuje bisexualita nebo pansexualita, která skutečně umožňuje udržovat milostný vztah mezi všemi partnery a partnerkami.

4.3.2. Otevřené manželství/otevřený vztah

V literatuře zabývající se alternativní formou nemonogamních vztahů můžeme často nelézt termín otevřené manželství nebo otevřený vztah. (Novák, Hargašová, 2007) Pro oba tyto termíny platí prakticky stejná pravidla a jediným rozdílem je tak svázání partnerství manželstvím či jeho nesvázání.

Jak už název napovídá, jedná se o takový způsob žití manželského života, který po dohodě a vytvoření určitých pravidel provází některé páry. Takové volné manželství, jak se mu také někdy říká, může představovat prakticky jakoukoliv formu svobodného jednání – od upřímné komunikace, ekonomické nezávislosti nebo sexuální svobody. Poslední případ je ten, který se často objevuje ve spojitosti s polyamorií. Někdy skutečně může systém otevřeného manželství plně korespondovat s polyamorií. Z takového hlediska je právě tento systém nejbližší ze všech uvedených příkladů tomu, čím nazýváme polyamorii.

Dokonce pro takovou určitou formu polyamorického propojení manželských párů máme vlastní označení – skupinové manželství. Skupinové manželství je soužitím dvou nebo více manželských párů, popř. i manželského páru a jiných nezávislých osob. (Novák, Hargašová, 2007) Otevřené manželství ale může pro partnery znamenat i jinak nastavené soužití. Manželé navzájem nebo jen jednosměrně akceptují sexuální svobodu. Vše záleží na předem stanovených podmínkách. V některých případech je povoleno jen nevinné flirtování ve příjemné společnosti, jindy může být hranice posunuta až k úplnému sexuálnímu styku. Aby se předešlo nebezpečnému přenosu pohlavních chorob, velice často se v rámci otevřeného manželství praktikuje tzv. věrná nevěra, tedy udržování mileneckého vztahu s osvědčeným mimomanželským partnerem nebo partnery. (Novák, Hargašová, 2007) Ačkoliv se někomu takové slovní spojení může zdát naprosto nesmyslným, v praxi tento systém v rámci otevřených manželství funguje. Používané slovo nevěra už nám ale napovídá, že se vskutku nemůže jednat o typický polyamorický vztah, který s takovým slovem pracuje ve zcela jiném kontextu. V otevřeném manželství jsou často opět vynechány citové vazby a jediným motivem pro chvilkovou výměnu partnera může být sexuální tužba nebo potřeba přesvědčit se o svých kvalitách.

Ačkoliv se takto nestriktně nemonogamní manželství mohou na první dojem tvářit jako ideální způsob života, Novák a Hargašová se ve svém textu (2007, s. 27) zaměřili na odvrácenou stranu problematiky takto: „*Skupinová manželství nejsou žádným návodem, jak prožít ráj na zemi. Mají tendenci se příliš rychle rozpadnout. Příčinou je přetíženost vztahů, vyčerpanost z přílišného interpersonálního náboje, rozdělení času, prostoru a zodpovědnosti. Ukázalo se, že sex a žárlivost nebyly těmi největšími problémy. Nejvíce zatěžující bylo soupeření o čas sdílený se žádanou osobou, rozhodování o tom, kdo ke komu patří, upřednostnění a vyloučení některých členů ze vztahů, problematický ženský fond volného času.*“.

4.3.3. Komunita

Model například agrární komunity je poměrně specifickým příspěvkem této kapitoly. V obecném slova smyslu se vůbec nemusí jednat o některou z forem nemonogamního soužití. Komunity, které byly naplněny i stovkou členů, jsou nám známé už od druhé poloviny 19. století ze severoamerického prostoru. (Novák, Hargašová, 2007) Velkým boomem utváření různých forem společenských komun se stalo období 60. let minulého století. Tzv. kultura hippies začala v návaznosti na nespokojenost s politickou, rasovou nebo ekonomickou situací prosazovat vlastní způsob života. Shromažďovali se například na starých opuštěných farmách, kde ke spokojenosti všech účastníků odmítali konzumní svět a snažili se společně prozkoumat nové možnosti. Nutno dodat, že jejich aktivity byly často doprovázeny také sexuální činností. (Novák, Hargašová, 2007) Po skončení éry hippies došlo k útlumu vytváření těchto komunit. Přesto jich i dnes můžeme značné množství nalézt také v našem prostředí.

Než se v textu pustím do odlišení těchto komunit od životního stylu polyamory, je třeba vyvarovat se záměnnosti s některými podobnými kategoriemi komunit. Existují různé druhy komun – náboženské, historické, ekologické, politické a další. (Novák, Hargašová, 2007) V souladu s tím můžeme rozlišovat zhruba čtyři různé pohledy (vize), které nám představují charakter těchto uskupení lidí. První tři vize se týkají společného hospodaření na sdíleném majetku, které je podpořeno např. sociální rovností, životem v souladu s přírodou, emocionální podporou, stejným vyznáním apod. Tyto vize mohou být charakterizovány vřelým, až rodinným, přístupem jednotlivců k sobě navzájem, který zajišťuje harmonické soužití. (Novák, Hargašová, 2007) Poslední vizi, která se od ostatních odlišuje v jednom výrazném bodu, charakterizují dvě formy – spirituální a politická. Oním důležitým bodem je častá přítomnost volného sexu, ať už za účelem zábavy, náboženského přesvědčení nebo reprodukce. V takovém případě si můžeme opět povšimnout lehké zaměnitelnosti s polyamorií. Polyamorní vztah, ve kterém figuruje více jedinců, bývá často srovnáván právě s formou sexuálně založené komunity, popř. sekty (Anapol, 2010). Filozofie polyamory komunity však komparaci mezi jejich životním stylem a sektářstvím zcela vylučuje (viz analytická část). Absence emocí při sexuálním aktu, která se vyskytuje v rámci komun, není pro polyamorii typická. Polyamorické vztahy jsou založeny na principu monogamního emočního svázání s partnerem. Jediným rozdílem je schopnost navázat toto spojení s více než jedním člověkem a následně jej po neurčitou dobu udržovat v romantické rovině.

4.3.4. Singles

Kategorie tzv. singles je také relativně novým fenoménem 21. století. Termínem singles v současnosti označujeme ty jedince moderní společnosti, kteří dobrovolně (i nedobrovolně) žijí bez partnera nebo partnerky a do sytosti tak využívají výhody, které jim svobodný život přináší. (Možný, 2006) Jedná se hlavně o úspěšné mladé osoby (ve věku zhruba od 20 do 35 let), kteří žijí ve velkoměstě a oproti partnerskému soužití nebo manželství upřednostňují karierní postup, kulturní a sportovní vyžití, cestování, a další možnosti, kterých by se v soužití s někým druhým museli vzdát. (Novák, Hargašová, 2007) Nezávislost a sexuální svoboda – to je to, co single člověk preferuje před udržováním monogamního vztahu a přizpůsobování se potřebám nebo podmínkám někoho druhého. Má kamarádka Jana (24 let) dokázala při rozhovoru na toto téma krásně vystihnout současnou situaci mladých lidí, kteří se dobrovolně k životu singles uchylují. Dovolím si ji v krátkosti citovat: *„Víš ono je to těžké. Naši rodiče nás nechápou a i když to zní jako hrozné klišé, oni prostě žili v jiné době. Dnešní generace Y se musí tomu zrychlenému tempu, co teď je, nějak přizpůsobit. Mezi tímhle vším bychom měli dostudovat, najít si bydlení, budovat si kariéru. Čím víc upracovanější jste, čím zaplněnější diáře máte, čím víc pozic zastáváte, tím líp. Brífinky, mítinky, korporátní slang je in. Kafe nejlíp rovnou do žíly, mezitím co přebíháte z jednoho onlajnového projektu do druhého. Opovaž se sníst něco nezdravého, o víkendech uběhni maraton a zajdi na miliontou konferenci o sociálních sítích a pak si poříd' další usměvavý selfičko na Instagram. Na lásku není čas.“*

Možná je poněkud překvapivé, že jsem kategorii singles zařadila do této kapitoly. Jejich filozofie je úplným protikladem toho, co zastává polyamory komunita. Bohužel bývá častým nedorozuměním, že polyamorie je pouze „*noblesnějším pojmenováním pro promiskuitu*“. (Chapman, 2010, s. 5) Je to právě život singles, který bývá často doprovázen sexem s partnery na jednu noc. Singles často využívají situace nezadaného jedince. Člověk vyznávající polyamory životní styl ale pracuje na budování láskyplného vztahu, který není založen pouze na sexuální zkušenosti. Ta tedy, stejně jako tomu je u klasických monogamních svazcích, nemusí být ve vztahu na prvním místě.

4.3.5. Swinging

Poslední kategorie, které v této kapitole věnuji pozornost, se nazývá swingers životní styl. Definice swingingu je poněkud složitá a v literatuře často rozporuplná. Dle Nováka a Hargašové (2007, s. 30) je swinging „*...forma extramaritálního chování (mimo manželství), které se týká oddaných nebo v párovém svazku žijících mužů a žen, kteří se rozhodli se podělit*

o koitus a jiné sexuální radovánky s jinými páry. “ Forma takového výměnného sexu funguje v naší kultuře prakticky od pradávna. Páry, které inklinují k takové formě vybití sexuální energie se buď samostatně domluví s jiným párem či páry, které hledají stejné vyžití, nebo navštíví některé ze zařízení (která fungují také na území České republiky), které swingers služby nabízí.

V porovnání s polyamorií se ale opět dostáváme ke podobnému rozdílu jako u předešlých kategorií k absenci romantického citu. Swinging sice k úspěšnému fungování potřebuje přítomnost tří a více osob, ale záměr je v tomto případě čistě sexuální. Jde pouze o ukojení určité sexuální potřeby nebo oživení a zpestření vztahu a jak tvrdí Chapman (2010), o myšlenku toho, že je v pořádku mít sex s jinou osobou než s partnerem nebo partnerkou, pokud se aktu neúčastní emoce. Dokud tedy člověk provozující swinging nedojde k prožření, že se chce zajímat o dlouhodobý romantický vztah s více členy, nemůžeme ho považovat za polyamorika.

4.4. Schéma polyamorických vztahů

Představa nemonogamního vztahu, který funguje na základě vzájemné tolerance a nepřelstěného vědomí všech zúčastněných, zdá se být na první pohled poněkud chaotická. Množství podob, jakým způsobem může struktura takového vztahu vypadat, je opravdu veliké a rozhodně nelze předpokládat, že můžeme pro popis těchto vztahů využít nějaký univerzální klíč. (Walker, 2009) Některé struktury polyamorických vztahů jsou dokonce unikátní. Obecně ale můžeme nalézt několik kritérií, dle kterých dokážeme rozlišovat a zařadit různé formy a různá schémata polyamorických vztahů na základě toho, co dané polykule (polyamorické vztahové uskupení) vyhovuje a jaký systém si nastaví.

4.4.1. Sexuální orientace

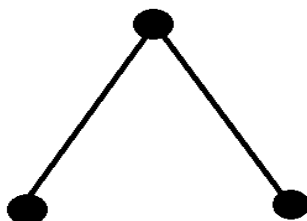
Stejně jako v klasickém monogamním vztahu můžeme rozlišovat jednotlivé polykuly dle sexuální orientace. V souvislosti s ní známe čistě heterosexuální polykulu (všichni jedinci jsou heterosexuální), čistě homosexuální polykulu (všichni jedinci v polykule jsou stejného pohlaví – gay polykuly nebo lesbické polykuly) a bisexuální (popř. pansexuální) polykuly (v rámci polykuly se může projevat bisexuální chování). (Anapol, 2010) Tyto tři kategorie se v naší společnosti objevují zcela běžně (viz praktická část práce). Bohužel v rámci České republiky neproběhlo žádné relevantní terénní šetření, které by ukazovalo procentuální rozvrstvení těchto tří druhů polykul z celkového počtu polyamorických vztahů. Logickým

uvažováním můžeme předpokládat, že největší zastoupení bude v rámci heterosexuálních polykul, v souvislosti s většinovou heterosexuální společností. Ovšem otevřenost polyamorických lidí nejen z hlediska vysokého prahu tolerance, ale také možnosti vyzkoušet něco nového a prožívat cit naplno, podporuje poměrně vysoké zastoupení bisexuálního chování. Nakolik je neheterosexuální chování vrozené a nakolik podpořené společenskou zkušeností není předmětem této práce a vědecký výzkum na toto téma stále nepřinesl jednoznačné výsledky. Co se polyamorických vztahů týče, Anapol (2010) se například přiklání k názoru, že ženy dokáží projevit sexuální a milostnou náklonost k jiné ženě na základě nepříjemné zkušenosti s mužem nebo touze po lepším pochopení, větší něžnosti nebo lepšímu sexu. Dle jejího názoru se tedy ženy prakticky dokáží přizpůsobit dané situaci také v otázkách sexuální orientace. (Anapol, 2010) Vztahy, kde žena udržuje milostný vztah s mužem a jinou tak mohou být poměrně časté.

4.4.2. Počet jedinců v polykule a jejich vzájemné propojení

Dalším kritériem, které určuje tvar a podobu polykuly, je počet jedinců v ní a to, jak jsou mezi sebou navzájem provázáni. Tou vůbec nejběžnější konfigurací je tzv. „*věčko*“. Tvar písmene V přesně vystihuje strukturu tohoto vztahu, kdy ve středu stojí osoba, která je ve vztahu se dvěma ostatními osobami, které ale mezi sebou žádný milostný vztah neudržují. (Rickert, Veaux, 2014) Jediným poutem mezi třemi jedinci je tak ten, který se nachází uprostřed.

Obr. 5: Věčko

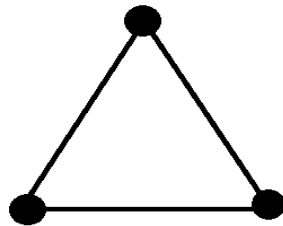

Zdroj: Pavlína Plecítá

Další formou polyamorických vztahů je tzv. *triáda*. Tento systém také vychází ze vztahu tří osob. Na rozdíl od věčka je ale každý jednotlivec ve vztahu se zbylými dvěma osobami. Milostné propojení v triádě je tedy úplné a dokonalé. Triáda může vzniknout buď jakožto zcela

nové spojení tří osob, které k sobě najednou naleznou náklonost navzájem, nebo později z věčka. Věčka a triády mohou být nadále otevřeny novým partnerům, nebo naopak zůstanou uzavřeny a tato jejich struktura bude zachována. (Rickert, Veaux, 2014)

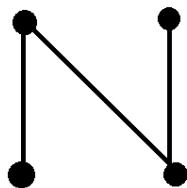
Obr. 6: Triáda

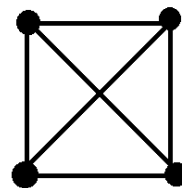
Zdroj: Pavlína Plecítá

Polykulu, ve které se nachází čtyři osoby, můžeme nazývat „quad“. Anglickým výrazem quad nazýváme oblíbené motorové vozidlo, v češtině pojmenovaném jako čtyřkolka. Formace a původ quadu už je poněkud složitější. Takový polyamorický vztah může mít podobu „enka“ (dva páry, které navzájem pojí pouze jeden partner z každého vztahu), jednoduchého čtverce (v podstatě se jedná o dvě propojená věčka), nebo čtverce, kde je opět vytvořen vztah mezi všemi polyamoriky. (Rickert, Veaux, 2014)

Obr.7: Enko

Obr. 8: Propojený quad

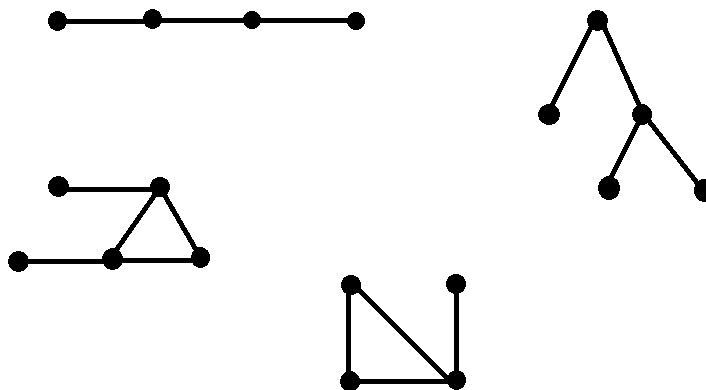

Zdroj: Pavlína Plecítá

Způsoby, jakými jsou polyamorické polykuly formovány, jsou velice různorodé. Součástí vztahů může být až například deset osob, které jsou opět buď částečně provázány nebo

téměř vůbec. Žádné striktně dané schéma v tomto případě neexistuje a jednotlivé polykuly se mohou v průběhu času volně rozrůstat nebo naopak ubývat v počtu členů.

Obr. 9: Další možné podoby polykul (příklady)

Zdroj: Pavlína Plecítá

4.4.3. Primární a sekundární vztahy

Tato kategorie není typická pro všechny polyamorické vztahy. Rozlišují ji pouze někteří z polyamoriků a jedná se o hierarchii jednotlivých vztahů člověka. Jde prakticky o odlišení partnerů a partnerek na základě např. síly citu, propojení, manželství nebo trávení volného času. (Rickert, Veaux, 2014) Primárním vztahem je chápáno takové propojení mezi dvěma partnery, které je upřednostňováno před případným vztahem sekundárním. (Rickert, Veaux, 2014) To, co vztahy takto odlišuje může být cokoliv od rozdílného zacházení s financemi, již vykonanému manželství nebo zkrátka domluva. Osoba žijící v sekundárním vztahu přijímá fakt, že jí partner/ka nemusí dát veškerou pozornost, jak tomu je v primárním vztahu a jejich pouto mohou doprovázet jistá omezení.

Tato vztahová hierarchie je však typická zejména pro první generaci polyamory komunity a v současnosti se od ní opouští. Tak se pravděpodobně děje z etického hlediska. Osoba v sekundárním vztahu může nabýt dojmu, že není zcela naplněna a cítit se méněcenně. Všichni partneři nebo partnerky se tak ve většině případů považují za primární. A pokud má někdo potřebu určitou hierarchii rozlišovat, používá raději termín ne-primární, který nezní tak separatisticky. (Rickert, Veaux, 2014)

4.4.4. Mono/poly

Poněkud specifickou kategorií tvoří mono/poly vztah. Takové vztahy mají své označení, přestože se s nimi z dlouhodobého hlediska už setkáváme zřídka. Jak už název napovídá, jedná se o střed polyamorie a monogamního života. Jeden z partnerů si uvědomí, že v monogamním vztahu není šťastný a chtěl by začít žít podle zásad polyamorie. Druhý z partnerů však tuto změnu odmítne. (Rickert, Veaux, 2014) Takové případy se stávaly zejména v počátcích polyamory vztahů, kdy jedinci ještě nedokázali zcela přesně definovat věci, které cítí. Experimentovali tak v rámci romantických vazeb i za cenu toho, že jejich stávající partner/ka takový životní styl prožívat nechce. Z lásky k partnerovi ovšem byli lidé schopni akceptovat jeho jiné vztahy i za cenu toho, že sami pak budou v takovém vztahu prožívat určité nepříjemné pocity. Je tak zřejmé, že tyto odlišné názory na život nejsou slučitelné se šťastným partnerstvím a takový vztah nebude mít dlouhého trvání. Nalezení partnera se stejným přístupem ke vztahu byl a je tím nejdůležitějším prvkem pro každý typ vztahu.

5. Shrnutí teoretické části

Základní myšlenkou teoretické koncepce polyamorie je její zakotvení do obecně platné definice. Tedy teorie, že multipartnerské vztahy fungují na základě společné dohody, tolerance a zejména pak přijetí stejného životního stylu všemi partnery. Otázka přirozenosti lidské promiskuity už byla v minulosti několikrát vystavena vědeckému bádání a přes některé výjimky, které dle mého názoru zatím nedokázaly komplexně argumentovat proti, můžeme jejich výsledky používat pro vysvětlení různých druhů alternativních vztahů, včetně polyamorie. Biologické nakódování mužů není uzpůsobeno pro monogamii, která se v naší kultuře objevuje jako náboženský a sociální konstrukt. Ten se v naší společnosti aktivně rozmohl s příchodem křesťanství a setrvává zde dodnes, i když většina české populace aktivně nevěří v Boha.

Pojem polyamorie vzniknul až pozdě ve 20. století, ale samotné nebo podobné projevy tohoto životního stylu se objevovaly prakticky po celé dějiny lidstva. Ovšem v poněkud jiné podobě. V současnosti se prakticky jedná o subkulturu, která disponuje vlastní symbolikou, terminologií, vzájemnými vazbami a kontakty. V souvislosti s tím bývá často zaměňována za jiné alternativní formy vztahů jako jsou swingers nebo polygamie, které jsou však v řadě věcí zcela odlišné.

Nakonec bylo představeno několik charakteristik, díky kterým můžeme rozlišovat jednotlivé druhy polykul. Je zřejmé, že v souvislosti s partnerskými vztahy se jedná o záležitost značně individuální a nelze v tomto případě příliš generalizovat. Nicméně dokážeme minimálně určit typ vztahového uskupení na základě počtu partnerů nebo preferované sexuální orientace.

6. Praktická část bakalářské práce

6.1. Představení metodologie terénního výzkumu

Terénní šetření je stěžejním prvkem pro zpracování bakalářské práce. Cílem bylo zpracovat problematiku polyamorie na území České Republiky. Všechna získaná data, která jsou součástí praktické části, jsou autentickým odrazem tématu v naší společnosti a kultuře. Metodologie výzkumu byla následující.

6.1.1. Metoda sběru dat

Celé šetření můžeme nejprve rozdělit na dvě dílčí části. První oddíl je zaměřen na polyamorický způsob života v Česku z pohledu lidí, kteří jej aktivně dodržují, tedy samotných polyamoriků. Jako metodu získávání dat jsem pro tuto příležitost zvolila kvalitativní polostrukturovaný rozhovor s informátory, který mi umožnil přijít do osobního kontaktu se subkulturou poly lidí. Předem jsem si vytvořila deset tematických okruhů souvisejících s problematikou polyamorie a k nim jsem přiřadila několik návrhů otázek (viz příloha), které byly informátorům postupně předkládány. Rozhovory tak z části probíhaly řízeně, z části pak improvizovaně. Pro autentické zacházení s informacemi byli informátoři nahráváni na diktafon. Jednotlivá setkání probíhala v přátelské atmosféře, přesto, že bylo probírané téma často velmi osobní a intimní. V každém případě byly zodpovězeny otázky tak, aby mi později bylo umožněno provést potřebnou analýzu a komparaci dat. Výsledky jsou pak zpracovány v dílčích kapitolách analytické části bakalářské práce. Jednotlivé závěry jsou pro autenticitu doprovázeny reprezentativními příklady konkrétních odpovědí informátorů.

Ve druhé části terénního šetření jsem se pak z části zaměřila také na otázku pohledu většinové monogamní společnosti, kdy jsem provedla improvizovaný rozhovor s 19 respondenty (zejména) z mého okolí, kteří nepatří mezi polyamoriky. Jednalo se o krátké, debaty o polyamorii a jejím odrazu v naší společnosti s rodinou, spolužáky, přáteli, známými a v sedmi případech i s cizími osobami. Tato data mi pak poskytla vhled do problematiky z jiné strany společnosti. Výsledky tohoto šetření jsou pak přehledně interpretovány a znázorněny pomocí grafů vytvořených v programu MS Excel.

6.1.2. Výběr informátorů

Najít vhodné informátory bylo původně poměrně složité. Přestože počet otevřených polyamoriků u nás stále stoupá, kontakty jsou velmi omezené. Ideální volbou se nakonec ukázalo být vložení inzerátu na sociální síť Facebook, kde se před nějakou dobou zformovala fanouškovská stránka s názvem Polyamory vztahy. Po vložení inzerátu o záměru zpracování bakalářské práce na téma životního stylu polyamorie v Česku na tuto stránku a následné výzvě k rozhovoru s informátory, se ozvalo šest zájemců o spolupráci. Po krátké virtuální konverzaci jsem usoudila, že jsou vhodnými informátory. Všichni žijí nebo někdy žili v polyamorickém vztahu, jednotlivé polykuly představovaly různé typy a vzorce a souhlasili s odpovídáním na osobní otázky. S těmito šesti informátory jsem se postupně sešla v průběhu měsíců březen až červenec roku 2017 v Praze. Přestože se informátoři vždy v daný termín nacházeli v Praze, jejich bydliště jsou v některých případech jiná a zaštiťují i malá města nebo vesnice. Jednotlivé schůzky byly naplánovány dopředu a ve všech případech se odehrály v oblíbených podnicích jednotlivých informátorů (v kavárnách, restauracích, parcích apod.). Pomocí metody tzv. sněhové koule jsem nakonec pro potřeby terénního šetření získala další tři vhodné informátory, se kterými byl veden rozhovor. Konečné číslo počtu informátorů tedy činí devět a veškeré sociometrické údaje o pohlaví, věku, bydlišti, stavu, vzdělání, zaměstnání, sexuální orientaci a aktuálním počtu partnerů jsou uvedeny v tabulce (tab. 1). Získaná data ze všech deseti tematických okruhů nakonec prošla potřebnou analýzou. Výsledky byly vzájemně porovnány a interpretovány. Nakonec byly zpracovány do několika dílčích kapitol této bakalářské práce a zhodnoceny z hlediska stanovených hypotéz.

Pro druhou dílčí část empirického šetření jsem využila kontaktů lidí z mého blízkého okolí. Tak jsem učinila kvůli dobré dostupnosti informátorů a tyto výsledky mohou sloužit jako částečná opora tvrzení informátorů, ohledně reakce společnosti na jejich způsob života.

Tab. 1: Přehled informátorů pro terénní šetření v polyamory společnost

Informátor	Pohlaví	Věk	Stav	Bydliště	Vzdělání	Zaměstnání	Sexuální orientace	Počet partnerů ³	Trvání polyamorie
1	Žena	26	Rozvedená	Praha	VŠ	Studentka	Bisexuální	2	8 let
2	Žena	30	Svobodná	Praha	VŠ	Nezaměstnaná	Heterosexuální	1	1 rok
3	Žena	35	Registrovaná	Čížovky	VŠ	Konzultant	Bisexuální	2	17 let
4	Muž	29	Registrovaný	Praha	VŠ	Student	Homosexuální	3	8 let
5	Muž	23	Svobodný	Praha	VŠ	Student	Heterosexuální	3	1/2 roku
6	Muž	41	Rozvedený	Strakonice	VŠ	Inspicient	Heterosexuální	2	6 let
7	Muž	29	Svobodný	Praha	VŠ	Barman	Bisexuální	2	3 roky
8	Žena	27	Svobodná	Kladno	VŠ	Překladatelka	Bisexuální	3	3 roky
9	Muž	32	Svobodný	Pardubice	VŠ	Ekonom	Bisexuální	2	4 roky

6.1.3. Stanovení hypotézy

Vzhledem k poměrně veliké neprobádanosti tématu v České Republice bylo stanovení hypotéz založeno na prvotních dojmech a některých konceptech z literatury. Hlavní hypotézou se stal předpoklad, že lidé žijící v polyamorických vztazích upřednostňují tento typ partnerství, protože milují několik lidí současně a dokáží s takovým dělením lásky pracovat na základě domluvy. V takovém vztahu žijí spokojeně s vidinou do budoucnosti a bez žárlivosti. Důvod, proč takovým způsobem žijí, je pro muže a ženy rozdílný. Muži upřednostňují více sexuální variabilitu ve vztahu, aniž by docházelo k nevěře, ženy pak citovou variabilitu. Cílem polostrukturovaných rozhovorů pak bylo pomocí získaných informací dospět k závěrům, které tyto hypotézy potvrdí nebo vyvrátí. Kromě těchto hlavních hypotéz, obsahuje každá dílčí kapitola své vlastní hypotézy, které jsou taktéž na stejném místě buď potvrzeny nebo vyvráceny.

5.1.4. Analýza dat

Jednotlivá získaná data kvalitativního šetření byla nejprve souhrnně textově zpracována pro každého informátora zvlášť. Následně došlo ke komparaci jednotlivých případů navzájem a vyvození patřičných závěrů v souvislosti s deseti dílčími kapitolami. Druhý typ rozhovorů byl

³ Červeně označené údaje představují polykuly, kde všichni partneři žijí ve společné domácnosti.

důkladně zaznamenáván a výsledky byly zpracovány do grafické podoby, která nejideálnějším způsobem znázorňuje získaná data.

6.2. Polyamorie v Česku

6.2.1. Definice partnerského vztahu

Samotná definice polyamorického partnerského vztahu se na první pohled může zdát poněkud složitá, protože se tyto způsoby partnerství výrazně liší od toho, jak žije většina naší společnosti. Vzhledem k poměrně malému povědomí o problematice nemusí být této společnosti na první pohled zřejmé, jakým konkrétním způsobem se tyto vztahy vlastně liší. Prvotní hypotézou byla myšlenka, že se polyamorické partnerství od monogamního neliší v zásadních otázkách vztahu, ale zkrátka jen v počtu partnerů. Každého z informátorů jsem tedy požádala o jejich vlastní definici takového vztahu. Všech devět odpovědí podpořilo prvotní hypotézu.

„...mám hodně podobný vztah jako oni, jen ho mám s dvěma lidmi najednou.“

Informátor 1

„Já nevím, já osobně v tom zase až takový rozdíl nevidím. Pro mě je partnerský vztah to stejné, co pro vás. Jen je nás víc najednou. Ale uznáváme stejné hodnoty, milujeme se, podporujeme se, chodíme na rande. Prostě ta definice by byla hodně podobná tomu, co používá většina lidí.“

Informátor 6

„Svůj partnerský vztah bych definovala jako láskyplné soužití sebe a mých partnerů, které je založeno na důvěře, podpoře, starostlivosti, vzájemném respektu a společných zájmech.“

Informátor 8

„Hodně to vnímám jako závazek vůči druhému člověku, se kterým mám jiný vztah než třeba s kamarádama. Vzájemně si pomáháme, jsme si nablízku, sdílíme svoje životy.“

Informátor 4

Je tedy zřejmé, že ačkoliv se tyto vztahy zakládají na větším počtu partnerů, v konečném výsledku vycházejí ze stejných hodnot, které uznává i monogamní část společnosti. Samotní

polyamorici nevnímají výrazné rozdíly v jednotlivých definicích vztahu. Jedinou odlišností je pouze větší počet partnerů, který ale dle jejich slov významně neovlivňuje to, že je jejich definice partnerství podobná nebo stejná tomu, co za partnerství považuje většina.

Je však zajímavé, že na otázku, zda pocítují také silnější vazby nejen k více lidem z romantického hlediska, ale také ke svým přátelům, odpovědělo šest informátorů z devíti, že ano.

„Víc se mi občas smývá rozdíl mezi partnerem a kamarádem. Zároveň mi to ale nekomplikuje mé vztahy. Mám jasně definovaný partnerský vztah. Jen mi trvá o něco déle si uvědomit, kdy už bych mohla tu hranici překročit.“

Informátor 1

„Jo to určitě. Jsem otevřený všem. Nevím, jestli to je zkrátka mojí povahou, ale velmi silné city chovám i k blízkým přátelům. Není to ale ta pravá láska. Jakoby romantická. Tu cítím jen ke svým přítelkyním.“

Informátor 7

„Nemyslím si, že bych v tom nějak výrazně vynikal. Mám přátele, to jo, ale máme celkem klasické vztahy.“

Informátor 5

Většina informátorů tedy dokáže navázat nejen romantické pouto s více lidmi, ale také velmi silné pouto s přáteli. Můžeme tak předpokládat, že lidé, kteří preferují vícečetné partnerství se vyznačují výraznější otevřeností také k blízkým lidem mimo jejich polykulu a někdy je pro ně těžké nalézt hranici mezi romancí a přátelstvím. Jejich milostné vztahy to však neovlivňuje.

6.2.2. Počátky polyamorického životního stylu

Druhým tematickým okruhem jednotlivých rozhovorů byly počátky polyamorického způsobů života jednotlivých informátorů a jejich první nemonogamní vztahy. V teoretickém oddílu práce byla část textu věnována monogamnímu způsobu života v naší společnosti. Tato forma vztahů je pro většinu obyvatel většinově přijímaným kulturním prvkem. Logicky tedy musíme předpokládat, že odlišný přístup polyamorických vztahů může vyvolat řadu

kontroverzí nejen v rámci většinové společnosti, ale také u samotných poly lidí, kteří se začali otevření hlásat k polyamorii.

Důležitou debatou zůstává, odkud se vlastně potřeba nebo ochota pro sdílení partnera v naší společnosti octla. Konkrétně smyslem této debaty je nalezení biologické či kulturní příčiny tohoto chování. Hypotézu, která předpokládala odlišné sexuální chování rozvinuté na základě genetických predispozic, podobně jako tomu je například u sexuální orientace, není možné potvrdit ani vyvrátit pouze na základě rozhovorů s informátory. Ti v osmi z devíti případů věří, že spíše než genetické vybavení, ovlivnila jejich smýšlení rozvolněnější a otevřenější společnost, díky které se zkrátka nebojí žít takový život, který křesťanská morálka stovky let prakticky zakazovala. Dva informátoři si pak myslí, že polyamorii v sobě můžou mít jedinci zakódovanou už od narození. Většina tak jasně hypotézu nepodporuje. Pro konečné závěry by ovšem bylo třeba udělat daleko rozsáhlejší terénní šetření jak na antropologické/sociologické bázi, tak na té biologické.

„Nemyslím si, že to lidé mají přímo v genech. Jako možná, že to může být nějaká vrozená predispozice, jako je třeba někdo dominantní extrovert. Takoví lidé podle mě k formě těch vztahů můžou inklinovat více. Spíš si, ale myslím, že to je hlavně výchovou, která někdy vytváří takový ty sebevědomý jedince, co si dokážou spoustu věcí vyjednat a nemají problém to prostě dělat i ve vztahu.“

Informátor 2

„Nevím, jak to cítí ostatní, ale podle mě to je jen důsledek nějakého dění z vnějšího světa. Někdo třeba vyrůstal bez otce, a tak má v dospělosti potřebu shromažďovat kolem sebe víc partnerů. Někdo jiný prostě po čase zkoušení přišel na to, že takhle mu to zkrátka vyhovuje víc. Ty důvody budou dost individuální podle mě.“

Informátor 9

„Asi to v nás bude prostě nějak nastavený biologicky. Myslím si ale, že to tak mají všichni lidé. Ne každý se ale rozhodne to nějak řešit nebo s tím otevřeně vyjít ven.“

Informátor 6

„Pamatuji si, že když jsem byla na základní škole tak se do mě zamilovali dva kluci a já jsem se ptala mámy, jestli si je oba dva můžu vzít.“

Informátor 1

Zajímavý je odlišný pohled žen a mužů na proces identifikace. Všechny ženy se v počátcích odhalování a přijímání nemonogamního životního stylu cítily nepatřičně. Potýkaly se nejen s větším odsuzováním ze strany blízkého okolí, ale také v nich samotných často vznikal pocit, že dělají něco, co není správné.

„Zamilovala jsem se do někoho druhého a byla to pak typická nevěra. A já nevěděla, co s tím. Najednou byl na mě vyvíjen hrozný tlak. Že se musím rozhodnout, že přeci nemůžu být se dvěma lidma najednou. Tak to přeci nefungovalo u nás.“

Informátor 2

„No já si myslela, že je se mnou něco špatně prostě. Že jsem se úplně zbláznila.“

Informátor 8

„Když jsem měla slečnu, koukala jsem po chlapech a když jsem byla s chlapem, tak jsem koukala po ženských. Hodně dlouho jsem bojovala s tím, že bych si měla vybrat. Cítila jsem se v tom nekonformně.“

Informátor 3

Oproti tomu mužská část informátorů se shodla, že žádné vnitřní rozpory neprožívala. Nově vzniklou situaci ze strany společnosti nijak zásadně neřešila.

„Já jsem to neřešil skoro vůbec. Prostě jsem chtěl něco změnit, tak jsem to udělala a vůbec jsem se neohlížel na to, co je správný a co ne, jestli mě za to někdo bude odsuzovat nebo ne. Já si ta prostě žiju a ostatním to může být jedno.“

Informátor 7

Všichni informátoři prožívali v minulosti monogamní romantické vztahy. Tyto vztahy byly navíc poměrně dlouhodobé (v průměru čtyři roky). Ve dvou případech byli informátoři rozvedeni, ve dvou dalších případech pak byli registrováni. Rozvod manželů nezapříčinil pouze odlišný pohled na vztahy, ale i jiné problémy.

„Hodně holek měla takovou tu ideu, že se vdá za partnera a asi i já jsem to tak měla. Měla jsem ale pocit, že se mi vždycky ne příliš dobře hledal partner. Nebylo mi příjemné, ten styl, jakým se lidé balili. Já jsem nikdy nechtěla být ta pasivní, ale naopak jsem měla potřebu být ta

iniciativní. Proto jsem ráda, že mám partnery, kteří jsou bisexuální a dokážou tak přijmout to, že ve vztahu je třeba někdo dominantnější.“

Informátor 1

„S manželkou nám to prostě přestalo klapat. A to, že jsem se zamiloval ještě do druhé ženy s tím nemělo nic společného. Sice s tím úplně nesouhlasila, ale respektovala to. Tam šlo spíš o tom, že jsme po těch letech zjistili, že se nemáme už o čem bavit.“

Informátor 6

Mým předpokladem bylo, že nalezení nového systému pro formování mnohočetného vztahu souvisí s událostí, že se během monogamního vztahu zamilovali do někoho jiného. Osm z devíti informátorů pak během rozhovoru skutečně uvedlo, že se na úplném začátku zkrátka zamilovalo do někoho dalšího a tím se u nich spustil proces hledání nových možností, jak vzniklou situaci vyřešit. Mužská část informátorů přiznala, že nezávazné sexuální vztahy u nich probíhaly ještě před tím, než se vážně zamilovali do někoho třetího. Všem obecně ještě dlouho dobu trvalo, než zjistili, že pro tento fenomén existuje oficiální označení a definice, která tyto formy vztahů zaštiťuje. Díky postupné medializaci pojmu polyamorie (u nás přibližně od roku 2009) a jeho výskytu v literatuře, začali tito lidé objevovat zcela nový přístup k vztahům, který koresponduje se jejich pocity.

„Dost se mi ulevilo, když jsem zjistila, že v tom nejsem sama a že jsem se nezbláznila.“

Informátor 8

6.2.3. Seznamování

V okamžiku, kdy došlo k rozhodnutí vést polyamorický způsob života, přichází na řadu také jeho realizace. S tím souvisí otázka, jakým způsobem dochází k seznamování partnerů, popřípadě k představování jim jejich vztahovou filozofii.

Prvotní hypotézou je v tomto případě myšlenka, že zájemci o polyamorický vztah využívají především služeb internetových sezonek, kde mohou jasně specifikovat své požadavky. Je však zajímavé, že někteří polyamorici potkali své partnery v reálném světě za zcela standartních podmínek. Výše zmíněné seznamky se ukázaly být ne tak populárním prostředkem, protože se zde často objevují inzeráty, které svým charakterem připomínají spíše

žádosti o sex na jednu noc nebo o jednorázové milování ve třech. A takové akce nebyly v zájmech informátorů. To ovšem neznamená, že by se poly lidé seznamování přes internet vyhýbaly zcela úplně. Je tomu právě naopak. Kontakt ale probíhá zejména přes různá diskuzní fóra, facebookové skupiny (u nás například Polyamorie v Česku), nebo seznamovací aplikace, jako je například Tinder (ta už dnes nabízí možnost zvolení preference polyamory života).

Další možností může být seznamování na pravidelném polyamory setkávání. To probíhá každý měsíc v Praze a Brně. Přestože se jedná o setkávání především pro poly lidi, vstup není zakázán ani těm, kteří preferují párové partnerství. Cílem těchto setkání totiž vyloženě není seznámení nových potencionálních partnerů, ale především seznámení s novými lidmi, navázání nových přátelství a společné dělení se o dojmy z polyamorického života. Lidé s odlišnými postoji vůči většinové společnosti zkrátka potřebují cítit určitou sounáležitost.

„Internet je mocný. Seznamky moc nefungují v tomhle. Spíše se pohybuju v nějakých internetových komunitách a čekám, kdo se třeba přihlásí na výzvu.“

Informátor 3

„S prvním partnerem nás seznámili společní známí. S tím druhým jsem chodila do školy na Teologickou fakultu.“

Informátor 1

V okamžiku, kdy dojde k seznámení s novým partnerem, o kterém není jisté, zda preferuje stejný způsob života, dochází k určité konfrontaci. Poly lidé nejprve partnerovi vysvětlí, jakým způsobem by si vztah představovali a co má od nich očekávat. Partner, který nebyl prvotně s polyamorií nijak spjat, se buď rozhodne nabídku přijmout, nebo ze vztahu odejde, ještě dříve, než začne.

„Jasně, že mě spoustu holek odmítlo. To se stává. Nečekám od nikoho, že mi hned bude skákat kolem krku. Pořád je to pro někoho úplně nepředstavitelné, že nás bude víc. Ale takhle to prostě chci a nebudu se měnit. Nikoho do ničeho nenutím a se všema jedním na rovinu. To je základ.“

Informátor 7

6.2.4. Život v polyamory vztahu

Další kategorií je samotný život ve vícečetném vztahu. V této oblasti se odpovědi informátorů nejvíce lišili. Je to pochopitelné, protože jak už bylo několikrát zmíněno, jednotlivé vztahy jsou založeny na značné individualitě.

Mou domněnkou v tomto případě bylo, že romantický vztah s více lidmi musí vypadat poměrně chaoticky, co se plánování a časového managementu týče. Zorganizovat více lidí je logicky náročnější, než jak je tomu u párového partnerství. Z vyprávění informátorů ovšem vyplynulo, že nic nemusí být tak složité, pokud spolu lidé umějí dobře komunikovat. Schopnost výborné komunikace je tak důležitým předpokladem pro úspěšné vedení polyamorického vztahu. Typickým rysem některých polykul jsou stanovená pravidla. Ty mohou mít různý charakter od pravidelného setkávání v určité dny, práva veta nebo upřednostňování primárního partnera před sekundárním. Pravidlo, které se jako jediné objevuje ve všech polykulách je pravidlo bezpečného sexu. Pro ilustraci uvádím některé konkrétní příklady a podoby poly vztahů.

„Ze začátku to byl dost chaos. Tak jsme to spíše zkoušeli. Věděli jsme, že chceme potkávat jiné lidi, ale zrovna nebyl nikdo na obzoru. Pak si našel partnerku a já partnera. Po čase jsme se dokázali hezky srovnat a najít tu správnou rovnováhu.“

Informátor 2

„Nikdy jsme asi neměli přesná pravidla. Prostě se snažíme pracovat s časem tak, aby všichni měli na každého chvíli. Kluci často měli pocit, že mají málo času spolu, a to jsem řešila tím, že jsem se cíleně snažila nebyť doma nějakou dobu a poskytnout jim prostor. Měla jsem pocit, že to potřebují. Díky práci jsem třeba odjela na víkend pryč třeba jednou za měsíc.“

Informátor 1

„Nemáme žádné google kalendáře, jak někteří. Prostě fungujeme tak nějak za pochodu a je to fajn. Máme mobily, společný konverzace na Facebooku. Prostě si píšeme a mluvíme spolu. Bez toho by to nešlo.“

Informátor 8

„Na začátku jsme měli spoustu pravidel a postupně času jsme je tak jako odbourávali. Řekli jsme si, že tak jo, budeme mít tu hierarchii ve vztahu. Primární, sekundární vztahy. Dohodli jsme si, že pokud máme v plánu se vidět s někým jiným, tak si to dáme vědět a počkáme na svolení. Měli jsme i klasický pravidlo veta. Postupem času jsme je začali odbourávat, protože některý tak jako nedávaly moc smysl. A zůstala nám v podstatě jen pravidlo otevřenosti a samozřejmě bezpečného sexu.“

Informátor 4

Jak vyplívá z tabulky 1, také společné soužití partnerů nemusí být nutně typické pro všechny polykuly. Konkrétně mezi informátory jedna až devět pouze čtyři žili v jednom bytě nebo domě se všemi svými partnery. Je tomu tak buď z toho důvodu, že ne všichni partneři jsou vzájemně ve vztahu, nebo zkrátka nejsou na společné bydlení připraveni.

6.2.5. Sexuální rovina polyamorie

Vztah s více partnery v rámci monogamní společnosti přirozeně vyvolává také řadu otázek, které se sexuálního života týkají. Už v teoretické části byly nastíněny zásadní rozdíly mezi polyamorií a například swingingem nebo otevřeným vztahem. Ty se z největší části týkaly právě sexuální roviny takových vztahů. Polyamorie není založena pouze na promiskuitních potřebách a možnosti veliké sexuální diverzity. Respektive dle obecné informace to není jejím záměrem. Nabízí se ovšem hypotéza, že mužská část populace bude k formování takových vztahů inklinovat více než ženská, v souvislosti s informacemi obsaženými v kapitole 3.1. Přirozenost lidské promiskuity.

Mezi informátory byly čtyři ženy a pět mužů. Z takto malého kvalitativního vzorku nelze vyvozovat konkrétní závěry o preference polyamorie muži. Z jejich výpovědí, které se jejich sexuálního života týkají, ovšem můžeme zaznamenat, že u mužů častěji docházelo nejdříve k četnějšímu sexuálnímu kontaktu a až poté k romantickému. Ženy se nejdříve zamilovaly a až posléze přešly k sexuálním vztahům. Obě pohlaví ale nijak výrazně nerozděloval obecný vztah k sexu. Ženy i muži uznali, že více romantických partnerů jim zároveň umožňuje sexuální diverzitu a považují to za značnou výhodu. Není to ovšem něco, na čem by všechny jejich vztahy stály, nebo proč by preferovali polyamorní způsob života. Předpoklad, že by za polyamorii pouze muži skrývali svou touhu po rozmanitějším sexu, tak mohu v rámci tohoto šetření vyloučit. Polyamorie je pro ně, stejně jako pro ženy, pouze jedním z prostředků, jak se eroticky sblížit se všemi svými partnery.

„Měl jsem milenky i dřív, ale to bylo něco jiného. Tam šlo vážně jen o sex. Hledal jsem něco, co jsem doma neměl. Pak jsem se ale zamiloval a od té chvíle ten sex nabral úplně nový rozměr. Už nemusím doma nic tajit. Prostě to teď můžu prožívat naplno s více lidmi.“

Informátor 6

„Obě moje přítelkyně to myslím vnímají stejně jako já. Je to fajn, že jen tak nespádneme do nějakého stereotypu, co se sexu týče. Ale zase na tom ty naše vztahy úplně nestojí. Máme se rádi se vším všudy.“

Informátor 9

„No, když bych si měla vybrat, jestli prožiju celý život s jedním sexuálním partnerem nebo budu mít možnost jich vyzkoušet víc, tak budu chtít to druhé. Ráda objevuju nové prožitky, a to i v sexu.“

Informátor 8

„Když se podívám na ten dřívější monogamní vztah, tak to fungovalo tak jakože teď večer spolu budeme mít sex a bylo to strašně monotónní. Někdy mi to přišlo bez citu, neosobní, jen nějaká forma. Co se týče mého současného vztahu, tak to nemůžu říct, že bych nebyla spokojenější. Obecně je to mnohem pestřejší.“

Informátor 1

6.2.6. Žárlivost

Dalším velikým tématem vícečetných partnerství je žárlivost. Myšlenka dělení lásky mezi více lidí logicky neumožňuje zavázat se pouze jednomu člověku. Pro monogamní vztahy je otázka větší či menší míry žárlivosti častou záležitostí. Někdo s ní umí pracovat lépe, někdo hůře a vše závisí na vybudovaném stupni důvěry v jednotlivých vztazích. Jak je to ale u polyamorie? Jak je možné, aby někdo dovolil svému partnerovi nebo partnerce mít rád ještě někoho jiného, a přitom nebojoval se žárlivostí? V hypotéze jsem předpokládala, že žárlivost se v takových vztazích neobjevuje vůbec, případně ve velmi nepatrné míře. Pokud by se totiž žárlivost v polykulách objevovala, musela by dosahovat poměrně veliké míry a proto by mohlo docházet k nestabilitě takového vztahu. Z rozhovorů ovšem vyplynulo, že žárlivost se nevyhýbá ani polyamorikům. V tomto případě ale hovoříme o jiném druhu žárlivosti, než který je častý v monogamních vztazích. Tam žárlivost může vyplývat z nějakého vnitřního neklidu a nejistoty ohledně vztahu. Zkrátka někdy neumíme příliš vhodně pracovat s důvěrou a upadáme do (často iracionálního) strachu, že o partnera přijdeme, pokud tráví čas s potencionálním partnerem. V polyamorických vztazích jedinci nežárlí vzájemně na sebe, ale mohou se u nich projevovat známky žárlivosti na čas, který daný partner zrovna netráví s nimi. Informátoři ovšem tento typ považují za poměrně zanedbatelný a tvrdí, že výrazným způsobem nenarušuje jejich vztah.

Obecně je zřejmé, že s žárlivostí umí polyamorici pracovat mnohem lépe, než jak je tomu u klasických partnerství.

„Žárlím na to, že s nima nejsem třeba. Strašně bych chtěl být s nima, ale z nějakého důvodu zrovna nemůžu. Prostě a jednoduše žárlím na to, že s ním nejsem, ne na to že on je zrovna s někým jiným.“

Informátor 1

„S žárlivostí to mám úplně jako každý. Každý žárlí. Ale otázka je na co. Já nemám nic proti tomu, když se moji partneři baví, ale chci vědět kde a s kým. Jakmile by se mi něco dělo za zády, tak bych žárlila hodně. Ale partnery si volím tak, aby k tomu tady přistupovali stejně a k něčemu takovému nedocházelo.“

Informátor 3

„Nežárlím na ně. Nebo respektive asi žárlím, ale asi trochu jinak, než si většina lidí představuje. My jsme si s holkama řekli, že k sobě budeme stoprocentně upřímní. Nevlastním je. Říkají mi, když mají rande s někým jiným, a to mi nevadí, protože vím, že mě taky milujou. Občas ale trošku žárlím na to, že jdou třeba spolu do kina a mě nevezmou. Chtěl bych s nima zrovna trávit ten čas, ale oni chtějí být zase jenom spolu. Tak to si vždycky trošku zažárlím.“

Informátor 5

Druhým přístupem polyamoriků k žárlivosti je pak pocíťování emoce, která je pravým opakem žárlivosti. Pro tuto emoci používají pojem *komperze* (ang. compersion). Komperze se projevuje blahým pocitem při pohledu na partnera, jak tráví romantický nebo milostný čas s někým jiným. Lidé prožívající se svými partnery komperzi mu vlastně přejí co největší naplnění láskou a zamilovaností k někomu druhému. Jedná se o poměrně specifickou záležitost, která se v polyamorické komunitě objevuje.

„S manželem mám tedy úplně stoprocentní komperzi. Když ho vidím s někým jiným, tak se mi to hrozně líbí. Mám z toho čistou radost.“

Informátor 4

„Já si myslím, že to je hrozně fajn, když je vidím šťastné i s někým jiným. Víím, že nikdy nebude schopen dát někomu všechno, co ve vztahu potřebuje. To prostě nejde. Takže proč žárlit na to, když jsou šťastný. To mi nedává moc smysl.“

Informátor 9

6.2.7. Reakce okolí

Polyamorie je v naší společnosti poměrně novým pojmem. Řada lidí stále neví, co si pod tímto slovem má představit. Zároveň se tyto vztahy v monogamní společnosti na první pohled jeví jako značně kontroverzní nebo nepochopitelné. V souvislosti s tím, se tedy nabízí domněnka, že se mnohočetné vztahy mohou snadno stát terčem kritiky, odsouzení, nepřijetí nebo až různých fobických ataků (podobně jako tomu je například u homofobie nebo xenofobie). Stejný přístup a nepochopení mohou mít také rodiny lidí žijících v polyamorii.

Sedm z devíti informátorů podotklo, že už se někdy v minulosti setkali s nenávistným komentářem vůči jejich způsobu života. Jednalo se jak o nevinné pošťuchování, tak o poměrně dramatické slovní výměny plné vulgarismů.

„Já jsem Žid, homosexuál a polyamorik. To jsou tři menšiny, kde potenciálně můžeš narážet na problémy. Nejvíce problémů je s tou polyamorií, fakt, tomu bys nevěřila. Antisemitismus je tady malej, homofobie relativně taky, ale ta polyamorie je jak červenej hadr pro některý lidi.“

Informátor 4

Vše samozřejmě závisí na otevřenosti jednotlivců vůči svému okolí. Informátoři přiznali, že nemají problém komukoliv jejich způsob života vysvětlit. Někteří se snaží samotný pojem dostat do podvědomí lidí natolik, aby nedocházelo ke konfliktům. Často tak činí i skrze média, ať už televizní, tištěná nebo internetová. Jejich cílem je zkrátka představit společnosti polyamorii, jako alternativní vztahové uspořádání, které se nesnaží útočit na monogamii. Od žen se zase předpokládá, že jsou více sexuálně dostupné, a proto jsou snadným terčem k nabídkám na jednorázový sex.

„Víte ono si totiž často myslí, že jsme tady abychom ukradli a znásilňovali jejich ženy. Ale to je blbost samozřejmě. Já žádný jejich ženy nechci. Chci si prostě jenom žít svůj život tak, jak mi to vyhovuje. Spoustu lidí je ale natolik omezených, aby tohle byli schopni pochopit.“

Informátor 5

„Ze strany mužů někdy cítím takovej apel na to, že jsem asi sexuálně dostupná pro širší spektrum lidí, takže jsem snadný terč. Ale já mám své podmínky a dost si partnery vybírám.“

Informátor 2

Všichni informátoři jsou nebo brzy budou vysokoškolsky vzdělaní. Sami potvrzují další domněnku, že jejich nejbližší přátelé a spolužáci, tedy také vysokoškolsky vzdělaní lidé, reagují na jejich vztahy daleko lépe než širší veřejnost. Odlišnou zkušenost měla pouze informátorka, která studuje Katolickou teologickou fakultu.

„Mě osobně to studium teologie hrozně osvobozuje od různých starých předsudků k víře. To, jak se s tím popasuje ta církev je samozřejmě těžší. Setkávám se i s nepřijetím. Snažila jsem si to i v církevním kolektivu obhajovat pomocí článků a nějakého veřejného vystupování, ale pořád pro mě můj vztah byl důležitější, tak jsem odešla z toho církevního kolektivu. Snažím se tedy vyhledávat lidi, kteří mi do toho nebudou kecat, a to mi do nějaké míry teď vyšlo.“

Informátor 1

Společným rysem všech informátorů jsou poměrně vlažné rodinné vztahy. Sedm, z devíti informátorů mi prozradilo, že s rodinou komunikují jen velmi málo, nebo dokonce vůbec. Z tohoto důvodu se rodičům nesvěřují ani se svými vztahy.

„Za mámou občas jezdím, ale takhle o mých vztazích se moc nevyprávíme. Vůbec o tom neví, že miluju víc lidí.“

Informátor 7

„Ne, nemluví s nima několik let už.“

Informátor 9

„Jako rodiče tuší asi, jak to mám, ale já sám jsem se s nima o tom nebavil. Víím, že by to nepochopili, tak to ani řešit nechci zatím. Možná jednou.“

Informátor 5

„Táta by to asi nevzal dobře a máma by to taky nepochopila.“

Informátor 8

„Rodina to odsuzuje. Vlastně si myslí, že jsem se zbláznila. Případně podezřívá některé z mých partnerů, že mě mají ve své moci, vlivu a táhnou mě ke společenské spodině.“

Informátor 3

Většina tak nemá potřebu svěřovat se rodině s romantickými záležitostmi, protože už předem počítá s nepochopením nebo nepřijetím. Je pro ně tedy daleko jednodušší své vztahy tajit, nebo se o nich před nejbližší rodinnou nezmiňovat. Toto chování lze z mého pohledu do jisté míry přirovnat k problematice tzv. coming outu, tedy veřejné přiznání sexuální orientace nebo genderové identifikace. Hlubší analýza psychických pochodů poly lidí by nám pak téma svěřování se nejbližším se svými vztahy pomohla pochopit daleko lépe a určitě je to zajímavé téma pro další zpracování například na poli psychologie.

6.2.8. Výhody a nevýhody polyamorického života

Informátory jsem následně poprosila o vyjmenování konkrétních faktorů žití v poly vztazích, které oni sami považují za výhody a následně, které považují za nevýhody. Hypotéza v tomto případě zněla, že hlavní výhodou je schopnost svou lásku rozdělit mezi více partnerů. Všech devět informátorů se ovšem nezávisle na sobě shodlo, že polyamorie je hlavně nesmírně osvobozující. Po nějaké době, kdy v sobě museli potlačovat určité pocity, se najednou začali cítit svobodně a otevřeně.

„Tak pro mě je největší plus to, že nemusím před nikým nic předstírat a že teď žiju naprosto svobodně.“

Informátor 5

„Spoustu lidí si myslí, že čím víc mám partnerek, tím méně mám svobody. Protože jsou zvyklí na to, že když má někdo jednu manželku, tak je automaticky pod zámkem. A já, když jich mám jakoby víc, tak se mi to musí násobit. Je to ale přesně naopak. Polyamorie je strašně otevřená a umožňuje člověku žít podle sebe. Ne podle někoho druhého.“

Informátor 6

„Je to hrozně osvobozující. Svoboda, že můžeš navazovat vztahy, nejseš nikým vlastněna. Vlastně mi to už přijde absurdní, že by mi měl někdo zakazovat mít někoho dalšího nebo mít rád někoho dalšího. Tu svobodu se pak naučíš dávat i těm partnerům.“

Informátor 7

Další výhoda, kterou zmínili všichni informátoři, je možnost úplného naplnění všech potřeb, které lidé ve vztahu hledají. Je zřejmé, že jen málokterý člověk dokáže dát svému partnerovi sto procent toho, co daný jedinec očekává. Může se jednat o nedostatečnou intelektuální stránku, odlišný smysl pro humor, jiný pohled na sex nebo zájmy a koníčky. Jednoduše řečeno, ve většině monogamních vztahů dělají lidé určité kompromisy a často se spokojí s tím, že jejich vztah není dokonalý. Více partnerů ovšem znamená větší šanci pro zajištění stoprocentní spokojenosti.

„Dobré je to v tom, že každá partnerka mi dává to své a společně to utváří takový jeden hezký celek. Jsem mnohem spokojenější, protože nemám potřebu hledat někde něco jiného.“

Informátor 7

„No tak s jedním se více smějeme, s tím druhým zase rozebíráme všechno možný a s tou třetí máme zase krásný milování. Je to prostě kompletní.“

Informátor 8

Mezi další zmíněné výhody patřila například větší míra pochopení v emočně složitých situacích, lepší schopnost efektivně řešit konflikty nebo nepropadnutí ve stereotypní partnerství. Vše má ale i svá negativa. Poly lidé jako největší nevýhodu většího počtu partnerů vnímají výše zmíněné odsuzování ze strany většinové společnosti a její negativní reakce. Dále to je občasná složitá organizace takových vztahů nebo větší finanční zatížení.

„Je to někdy těžké, se sladit se všema.“

Informátor 1

„Ty starosti se ve třech prostě řeší nějak jednodušeji. Ale zase více lidí v hádce rozbije více talířů.“

Informátor 3

„Tak když to řeknu trochu hloupě, tak mít dvě ženy je malinko dražší. Ale nevádí mi to.“

Informátor 5

6.2.9. Pražská polyamory subkultura

Polyamorie není nijak omezená věkem, genderem, vzděláním nebo místem bydliště. Prvotní předpoklad byl takový, že největší část polyamory komunity se soustředí do velikých měst, jako je Praha, Brno apod. Ve velkém městě se bude tato vztahová ideologie šířit mnohem rychleji, lidé zde mají větší šanci na seznámení, společnost zde často není tolik tradiční, jako tomu je na malém městě, proto zde bude docházet k méně konfliktním situacím. Pro potvrzení takové hypotézy by byla potřeba realizace většího demografického šetření. V rámci malého kvalitativního vzorku informátorů si už ovšem můžeme povšimnout, že lidé v polyamorických vztazích žijí i v malých a menších městech. Jedna informátorka dokonce bydlí v malé vesnici, kde je v současnosti asi jen 50-60 obyvatel. Můžeme ale i nadále předpokládat, že největší zastoupení polyamorie bude právě v našem hlavním městě.

V rámci rozhovorů jsem každému informátorovi položila otázku, zda má nějaký odhad, jak velká polyamory subkultura na území Prahy zhruba je. Žádné oficiální počty nejsou zatím dostupné a skutečně se mělo jednat o odhad, který jistým způsobem reflektuje pohled samotných polyamoriků na jejich komunitu. K mému překvapení se téměř všichni informátoři shodli v několika bodech. Nejprve se zamysleli nad definicí polyamorie a tvrdili, že je důležité uvědomit si rozdíl mezi těmi, kdo se k polyamorii otevřeně hlásí a těmi, kteří sice žijí v láskyplném nemonogamním vztahu, ale nehovoří o sobě, jako o polyamorících a jejichž počet se nedá dobře odhadovat. Jejich odhady pro první případ, tedy otevřené poly lidi, pak byly velmi podobné. Pět informátorů pražskou skupinu odhadlo na zhruba 150-200 lidí, dva informátoři na 100 lidí, jeden informátor na tisíc lidí a jeden informátor uvedl, že to může být i čtvrtina populace.

Další mé otázky z okruhu pražské poly skupiny, byly směřovány k vzájemným vztahům polyamoriků. Zajímalo mne, zda se informátoři účastní pravidelných setkávání, zda preferují poly lidi také mezi svými partnery, na kolik se vzájemně znají a jak spolu vycházejí. Z odpovědí vyplynulo, že žádné přehnané vazby mezi sebou tato společnost nemá. Přátele z poly komunity sice často mají, přesto se nejedná o sto procent. Někteří se dokonce kontaktu s pražskou poly skupinu spíše vyhýbají nebo nepovažují za nutné účastnit se setkávání. Postoje jednotlivých informátorů k tomuto tématu se tak velmi liší a nemůžeme tak aplikovat žádný univerzální přístup.

„Ne ne. Vím, že se ty srazy konají, ale nechodím tam. Jednak většinou nemám čas a druhak ani potřebu. Nemusím se s někým sdružovat za každou cenu.“

Informátor 6

„Taky se trochu bojím, protože člověk nikdy neví, kdy si jde povídat o polyamorii a kdy jde na rande. A to mi úplně nevyhovuje. Ale vnímám, že mám tendence se přátelit s někým, kdo to má trochu podobně. Podle mě je samotná komunita malinká oproti tomu, kolik těch lidí tak opravdu žije. Ta komunita může mít tak sto nebo dvě stě členů, ale přesné číslo se těžko spočítá. Spoustu lidí nemá vůbec potřebu se k té komunitě hlásit. Často se bavím s lidmi, kteří tak třeba nežijí, ale současně hledají nějakou hranici nebo porozumění v něčem co je polyamorii podobné a pro hodně lidí je to aktuální otázka.“

Informátor 1

„Byl jsem na srazu a musím říct, že to bylo celkem fajn. Je dobré vědět, že v tom člověk není sám. Takhle v okolí jinak nikoho moc neznám zatím, kdo by to měl podobně jako já.“

Informátor 7

6.2.10. Budoucnost

Poslední kategorií je otázka budoucnosti polyamorických vztahů. Do jaké míry počítají informátoři s polyamorickým způsobem života v budoucnosti? A vnímají polyamorii jako budoucí obecně uznávanou formu partnerství v naší společnosti? Mým předpokladem bylo, že lidé, kteří jednou začali s touto alternativní formou vztahu, se spíše nikdy nebudou chtít vrátit k monogamii. Osm z devíti informátorů tuto hypotézu potvrdili tvrzením, že si monogamní vztah už v budoucnosti nedokáží představit.

„Těžko říct, co bude za dvacet let, ale teď mi to tak vyhovuje a vidím v tom budoucnost.“

Informátor 9

„Jo. Myslím, že i když budu třeba zrovna bez partnerů, tak se budu už vždycky identifikovat jako poly.“

Informátor 4

Velikým tématem je pak otázka svatby a rodiny. Náš právní systém neumožňuje uzavření manželství tří a více osob. Proto se polykuly mohou skládat jen z více různých manželství. Nikdo z informátorů však v takové formě polykuly nežije. Pouze jedna informátorka má v současnosti zkušenost s výchovou dětí v polyamorickém vztahu. Více partnerů vnímá jako výhodný prvek pro výchovu dětí.

„Děti jsou trochu oříšek. Tedy ne oni samotní, oni jsou s tím v pohodě. Ale vysvětlit jim to tak, aby s tím uspěli i ve společnosti. Prvně jsem to řešila s první dcerou, která je biologicky dcerou mé manželky a v jejich 8 letech jsme jí říkaly, že jestli nechce, ať to nikomu neříká. Ať říká, že jsem prostě teta, kamarádka a tak. Ona se na mě podívala, jako jestli jsem spadla z višně. Těm mladejm, je to dneska úplně buřt. Těm dětem je to srdečně jedno. Dcera prostě ve škole zahlásila, že má dvě matky a bylo hotovo. Podobně to bylo, když jsme přibrali do vztahu partnera. Neřeší to vůbec. Monogamie v podstatě není až takový starý vynález a už před tím se osvědčovalo více lidí ve skupině jako vhodnější systém. Problémy řešíme rychleji a efektivněji. Máme děti, barák a zvířata. Takže prioritou je, aby o tohle všechno prostě bylo postaráno. Víc lidí prostě všechno zvládne jednodušeji.“

Informátor 3

Názory ostatních informátorů na děti se různili. Převládá ale spíše pocit, že v budoucnosti zakládat rodinu nechtějí. Důvodem nebyl ani tak polyamory způsob života, který by zahrnoval výchovu dítěte ve více lidech, ale osobní preference informátorů.

„Už jsme spolu mluvili o tom, že bysme mohli mít děti a partneři už to vnímají třeba v nějakém delším horizontu.“

Informátor 1

„Co se týče dětí, tak asi děti nechci. Měla jsem představu, že děti chci mít do 30, ale to nevyšlo, tak jsem si řekla, že už je pozdě.“

Informátor 2

„Nedokážu se představit jako matka. Takže ne, děti jsem v plánu nikdy neměla.“

Informátor 8

„S manželkou jsme děti neměli. Ona nemohla dlouho otěhotnět a pak už jsme se i přestali snažit a rozhodli se, že děti mít nebudeme. Asi to nechci zatím měnit.“

Informátor 6

6.3. Pohled společnosti

V rámci terénního výzkumu jsem kromě vzhledu do polyamory společnosti provedla i šetření ve většinové, monogamní společnosti. Stanovená hypotéza nabízela předpoklad, že většina tradiční společnosti se k polyamorii bude stavět podezřívavě a nesouhlasně. Ostatně už z výpovědí informátorů z řad polyamorické komunity vyplývalo, že se poměrně často setkávají s odsuzováním a nepřijetím od druhých.

Jak už bylo uvedeno v kapitole metodologického zpracování šetření, tento výzkum byl založen na krátkých rozhovorech s devatenácti respondenty, jejichž socio-metrické údaje jsou uvedeny v následující tabulce 2.

Tab. 2: Přehled respondentů pro terénní šetření pohledu většinové monogamní společnosti na polyamorii

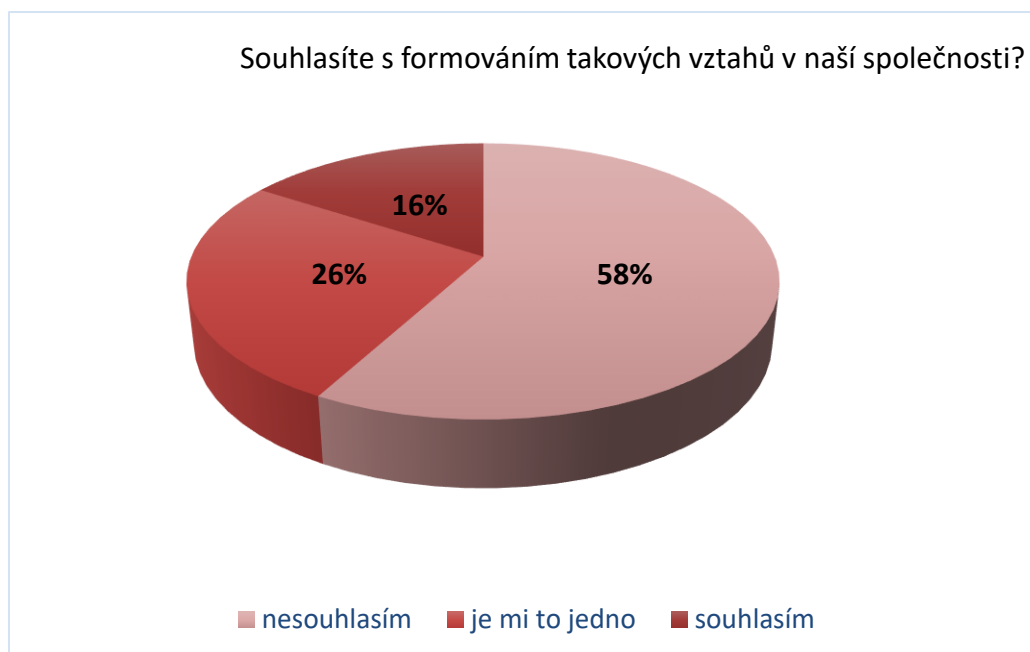
Respondent	Pohlaví	Věk	Vzdělání	Bydliště	Respondent	Pohlaví	Věk	Vzdělání	Bydliště
1	Žena	11	ZŠ	Sušice	11	Žena	38	SOU	Sušice
2	Žena	15	ZŠ	Sušice	12	Muž	40	SŠ	Sušice
3	Muž	15	ZŠ	Sušice	13	Muž	41	VŠ	Praha
4	Žena	15	ZŠ	Sušice	14	Žena	49	SOU	Sušice
5	Žena	19	SŠ	Praha	15	Muž	49	SŠ	Sušice
6	Muž	23	SŠ	Praha	16	Žena	49	SOU	Praha
7	Muž	25	VŠ	Praha	17	Žena	50	SŠ	Praha
8	Muž	25	VŠ	Praha	18	Muž	73	SOU	Praha
9	Muž	25	SŠ	Praha	19	Žena	75	SOU	Praha
10	Žena	30	VŠ	Praha	-	-	-	-	-

Respondentům bylo položeno pět konkrétních otázek. Grafické znázornění pak ilustračně vypovídá o odpovědích. Z konečného shrnutí vyplývá, že většina respondentů nikdy neslyšela o pojmu „polyamorie“. Po vysvětlení, co tento termín označuje, většina respondentů takový styl života neuznala za správný a nedokáže si představit, že by jej sama praktikovala. Většina respondentů však věří v přirozenost lidské promiskuity. Je tedy zajímavé, že přes tento fakt, jsou pro ně alternativní nemonogamní vztahy nepřijatelné. Důvody, proč tomu tak je, už se přirozeně více různily. Výsledná data jsou uvedena v procentech.

Graf 1: Setkání respondentů s pojmem „polyamorie“

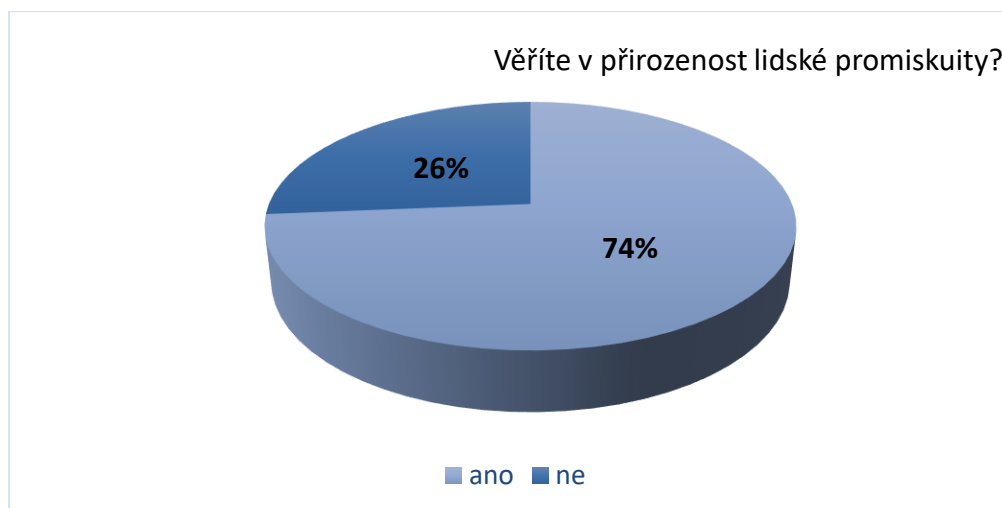
Graf 2: Přijetí/nepřijetí polyamorie respondenty

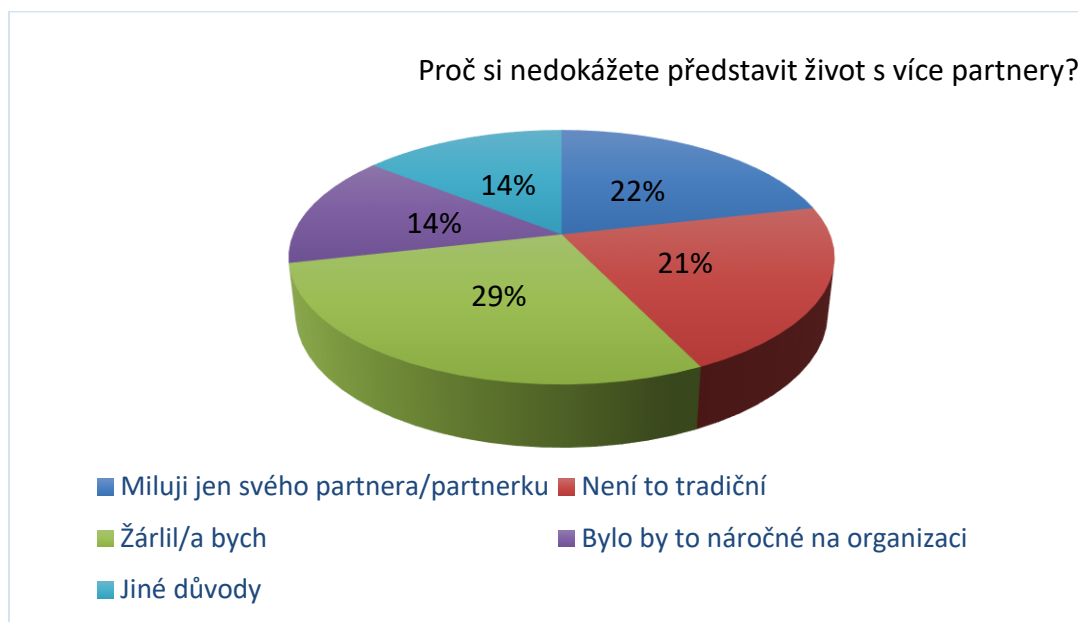
Graf 3: Představa polyamory životního stylu

Graf 4: Přirozenost lidské promiskuity

Graf 5: Důvody monogamie

7. Závěr

V závěru práce, bych se chtěla ohlédnout zpět za celkovým zpracováním textu. Jak bylo uvedeno v úvodu práce, téma polyamorických alternativních vztahů je v současnosti předmětem aktuálním a do značné míry také neprobádaným, Minimálně tedy co se české kultury a společnosti týká. Proto pro mne bylo celé teoretické i praktické šetření velmi zajímavé a věřím, že přineslo řadu nových poznatků.

Nejdůležitějším prvkem celého textu, je správné pracování s pojmem polyamorie a jeho definicí. Jedná se o velmi specifickou záležitost, založenou na schopnosti milovat více lidí a v souladu s tím také preferovat vícečetná partnerství. Jak vyplynulo z literatury i terénního šetření – tyto formy vztahů jsou pak založeny na lásce, nikoliv na sexu nebo nevěře. V podstatě se jedná o životní filozofii nebo ideologii (tedy soubor ideí, ke které někteří jedinci v naší společnosti inklinují z různých důvodů a prozatím není dokázáno, že by se tito lidé lišili také biologicky, podobně jak se to předpokládá například u homosexuálů.

Náhled do konkrétních osobních a intimních životů informátorů mi pak pomohl s potvrzením či vyvrácením jednotlivých hypotéz v podkapitolách praktické části a nabídl mnohá překvapivá zjištění. Například, že se u polyamoriků často objevuje fenomén tzv. komperze, tedy opak žárlivosti, že muži i ženy neprojevují výrazné názorové odchylky v oblasti sexu a erotiky nebo že je život s více partnery doprovázen daleko větším odsuzováním monogamní částí společnosti, než bylo mým původním předpokladem. Ostatně mapování kritiky polyamorie (ať už ze strany společnosti, nebo například náboženství) může být dalším možným pokračováním výzkumu na tomto poli.

Obecně problematika životního stylu polyamorie, zejména v našem prostředí, bezesporu nabízí řadu dalších alternativních způsobů terénního šetření. Kromě antropologického a sociologického, je pak třeba provést výzkum demografický, abychom získaly konkrétnější přehled o velikosti polyamorické komunity u nás a zjistili její procentuální rozvrstvení ve společnosti. Zajímavé určitě také bude sledovat budoucí progres takových vztahů. Bude jejich počet a popularita stále narůstat? Jaké jsou jejich vize? Budou pevnější a hůře zničitelné, než monogamní vztahy? Čeká nás v budoucnosti partnerská revoluce? Potenciálních otázek je mnoho a věřím tomu, že další výzkumy a studie nám budou stále předkládat aktuální odpovědi.

8. Seznam bibliografických citací

8.1. Literární zdroje

Alexander, R. D., Hoogland, J. L., Howard, R., Noonan, K., & Sherman, P. W. (1979). Sexual dimorphisms and breeding systems in pinnipeds, ungulates, primates, and humans. In N. A. Chagnon & W. Irons (Eds.), *Evolutionary biology and human social behavior*, North Scituate, MA: Duxbury Press, 402-435.

Anapol, D. (2010). *Polyamory in the 21st Century: Love and Intimacy with Multiple Partners*. New York: Amazon.

Anderson, E. (2012). *The monogamy gap: men, love, and the reality of cheating*. Oxford: Oxford University Press.

Apostu, I. (2016). *The Two Dimensions of Infidelity. Postmodern Openings/Deschideri Postmoderne*, 7(2), 167-178.

Bible (1991). *Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Praha: Zvon

Block, J. (2009). *Open Love, Sex and Life in an Open Marriage*. Berkeley: Seal Press.

Buss, D. M. (2009). *Evoluce touhy*. Praha: Volvox Globator.

Croix De La, D., & Mariani, F. (2015). From Polygyny to Serial Monogamy. In *A Unified Theory of Marriage Institutions. Review Of Economic Studies*, 82(2), 565-607.

Diamond, J. M. (2003). *Proč máme rádi sex?: Evoluce lidské sexuality*. Praha: Academia.

Dossie, E. & Hardy, J. (1997). *The Ethical Slut*. Emeryville: Greenery Press.

Dow, M. M., & Eff, E. A. (2013). When one wife is enough: A cross-cultural study of the determinants of monogamy. In. *Journal Of Social, Evolutionary, And Cultural Psychology*, 7(3), 211-238.

Ellwood, R. (1973): *Religious and Spiritual in Modern America*. New Jersey: Prentice Hall.

Fafejta, M. (2014). *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál.

Ferrer, N. (2008). Beyond monogamy and polyamory: A New vision of intimate relationship for the twenty-first century. In. *ReVision A Journal of Consciousness and Transformation*, 30 (1), 53-58.

Giddens, A. (1992). *Proměna intimacy: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál.

Hargašová, M., Novák, T. (2007): *Předmanželské poradenství*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing.

Hendl, J. (2012). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.

Chapman, M. (2010): *What Does Polyamory Look Like?: Polydiverse Patterns of Loving and Living in Modern Polyamorous Relationships*. Bloomington: iUniverse.

Jandourek, J. (2001): *Sociologický slovník*. Praha: Portál.

Jankowiak, W. R. (2008): *Intimacies: Love and Sex Across Cultures*. New York: Columbia University Press.

Kaldera, R. (2005): *Pagan Polyamory: Becoming a Tribe of hearts*. Woodbury: Llewellyn Publications.

Lewinsohn, R. (1969). *Světové dějiny sexuality*. Praha: Horizont.

Malina, J. a kol. (2009). *Antropologický slovník*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.

Malinowski, B. (2007). *Sex a represe v divošské společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Matulová, L. (2007). *Krise instituce manželství v dnešní západní společnosti se zaměřením na situaci v České republice*. Diplomová práce, Univerzita Karlova, Praha.

Možný, I. (2006). *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Republika, Č. (1983). *Zákon o rodině* (úplné znění, jak vyplývá ze změn a doplňků provedených zákonem ze dne 10. listopadu 1982 č. 132 Sb.). 66/1983 Sb. Česká Republika.

Rickert, E., Veaux, F. (2014): *More Than Two: A Practical Guide to Ethical Polyamory*. London: Thorntree Press.

Sheff, E. (2005). *Polyamorous Women, Sexual Subjectivity, and Power*. Philadelphia: New Society Publishers.

Urooj, A., Anis-ul-Haque, & Anjum, G. (2015). Perception of Emotional and Sexual Infidelity among Married Men and Women. In. *Pakistan Journal Of Psychological Research*, 30(2), 421-439.

Walker, R. (2009). *One big happy family: 18 writers talk about polyamory*. Chicago: Riverhead.

Weiss, P. a kol. (2010). *Sexuologie*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing.

Winkler, J. J. (1990). *The Coinstrains of Desire: The Anthropology of Sex and Gender in Ancient Greece*. New York: Routledge.

Zell-Ravenhart, M.G. (1990): A Bouquet of Lovers. Strategies for Responsible Open Relationships. Beltane, In. *Green Egg*, 2, 89, 45-47.

8.2. Internetové zdroje

Echlin, H. (2003): When two just won't do. In. *The Guardian*, [Webová stránka] dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2003/nov/14/gender.uk>

Evans, Jim (2013). *The poly pride flag*. [Webová stránka] Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20141110021410/http://homepage.isomedia.com/~jene/flag.html>

Josephy, M. (2013): Romantická láska: Je nám vrozena, nebo je to neromantický vynález z 18. století? In. *National Geographic*. [Webová stránka] Dostupné na: <http://www.national-geographic.cz/clanky/romanticka-laska-je-nam-vrozena-nebo-je-to-neromanticky-vynalez-z-18-stoleti.html#.WEE9xPnhDIUě>

Oxford English Dictionary (2017). *September 2006 update*. [Webová stránka] Dostupné z: <http://public.oed.com/the-oed-today/recent-updates-to-the-oed/previous-updates/september-2006-update/>

Polyamory from a sociological Persektive (2012). *Symbol and flag*. [Webová stránka] Dostupné z: <http://polyamoryinsociety.weebly.com/symbol--flag.html>

PolyAmores Netzwerk (2012). *Startseite*. [Webová stránka] Dostupné z: <https://polyamory.de/aktuelle-ankuendigungen>

Polyamory Society (1997). *History of the Society*. [Webová stránka] Dostupné z: <http://www.polyamorysociety.org/page7.html>

Polyamory Society (1997). *Mission of the Polyamory Society*. [Webová stránka] Dostupné z: <http://www.polyamorysociety.org/mission.html>

Uzel, R. (2010). Máme za sebou tři sexuální revoluce. In. *Novinky.cz* [Webová stránka] Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/192346-radim-uzel-mame-za-sebou-tri-sexualni-revoluce.html>

9. Slovník pojmů

Enko – quad, který je složen ze dvou věček.

Komperze – opak žárlivosti, blažený stav při pohledu na partnera, jak prožívá hezké okamžiky s někým jiným.

Monogamie – párové manželství.

Poly/poly člověk – „poly“ v tomto smyslu znamená zástupce polyamorie; osoba, která se hlásí polyamorickému životnímu stylu.

Polyamorie – forma milostného vztahu více než dvou lidí současně a jejich vzájemné tolerance.

Polyandrie – manželství jedné ženy s více muži.

Polygamie – mnohomanželství.

Polygynie – manželství jednoho muže s více ženami.

Polykula – označení pro uskupení partnerů v polyamorickém vztahu, existuje několik druhů těchto formací (např. triáda, věčko a další).

Quad – polykula, která čítá čtyři členy. Jejich vzájemné vazby mohou být různé.

Triáda – Tři partneři, kteří mají vztah spolu navzájem.

Věčko – Tři partneři, kteří nemají vztah spolu navzájem. Jeden partner má dva různé partnery, kteří spolu nejsou vzájemně ve vztahu.

10. Seznam obrázků, tabulek, grafů a příloh

Obrázky:

Obr. 1: Symbol polyamorie – papoušek Polly

Obr. 2: Symbol polyamorie – nekonečné srdce

Obr. 3: Symbol polyamorie – vlajka

Obr. 4: Pride pochod Londýn 2016

Obr. 5: Věčko

Obr. 6: Triáda

Obr. 7: Enko

Obr. 8: Propojený quad

Obr. 9: Další možné podoby polykul (příklady)

Tabulky:

Tab. 1: Přehled informátorů pro terénní šetření v polyamory společnosti

Tab. 2: Přehled respondentů pro terénní šetření pohledu většinové monogamní společnosti na polyamorii

Grafy:

Graf 1: Setkání respondentů s pojmem „polyamorie“

Graf 2: Přijetí/nepřijetí polyamorie respondenty

Graf 3: Představa polyamory životního stylu

Graf 4: Přirozenost lidské promiskuity

Graf 5: Důvody monogamie

Přílohy:

Příloha 1: Ukázky otázek k deseti tematickým okruhům terénního šetření

11. Přílohy

Příloha 1: Ukázky otázek k deseti tématickým okruhům terénního šetření

1. Definice partnerského vztahu – Co pro tebe znamená láska? Jak definuješ partnerský vztah? Podle čeho určuješ hranice partnerského vztahu a přátelství? Jak definuješ polyamorii? V čem se liší od klasického partnerského vztahu? Co pro tebe znamená polyamorie?
2. Počátky polyamory životního stylu – Kdy jsi si poprvé uvědomil/a, že polyamorie je způsob partnerského soužití, který ti vyhovuje? Co toho bylo příčinou? Co považuješ za spouštěč takových úvah? Kdy jsi se poprvé doslechl/a o termínu „polyamorii“? Co to v tobě způsobilo? Jak probíhala následná identifikace? Jaké byly tvé předešlé vztahy (ať už poly nebo monogamní)?
3. Seznamování – Jak jsi se seznámil/a se svými současnými partnery/kami? Jak obecně hodnotíš možnosti na seznámení v rámci polyamory subkultury? Existuje nějaký speciální reálný nebo virtuální prostor pro seznamování v rámci polyamory komunity (např. seznamka, prostor na sociálních sítích, kavárna, park, apod.) Uvítala by jsi nějaké lepší řešení?
4. Život v polyamory vztahu – Jak funguje vaše polykula? Stanovili jste si jasně daný řád nebo preferujete spíše volnost ve vztahu? Jaký je time management ve vaší polykule? Otevírá se vaše polykula novým členům či je zcela uzavřená? Jak probíhá „dělení“ lásky v rámci vaší polykuly? Jak si navzájem rozumíte? Jak spolu komunikujete? Považuješ tvé vztahy s partnery/kami za harmonické? Jaké máte koníčky a zájmy? Co všechno děláte spolu? Jak probíhá tvůj běžný den?
5. Sexuální roviny polyamorie – Jsi spokojený/á co se sexuálního života týče? S kolika lidmi máš v současnosti pravidelný sex? Vyhovuje ti to tak? Považuješ se za promiskuitního člověka? Jak velikou roli hraje sex ve tvém životě? Jaké jsou rozdíly mezi sexem v polyamorii a monogamním vztahu?
6. Žárlivost – Žárlíš někdy na své partnery/ky? Co v tobě vyvolá žárlivost? Jak takovou situaci řešíš? Je možné prožívat takovou emoci v polyamory vztahu?
7. Výhody/ nevýhody – Na základě vlastních zkušeností, vyjmenuj prosím výhody a nevýhody polyamorického vztahu.
8. Reakce okolí – Jsi otevřený/á okolním lidem (spolužáci, kolegové, atd.), pokud se s nimi bavíš o svých vztazích? Pokud ne, tak proč? Bojíš se jejich reakce? Pokud ano, proč? Jaká je jejich reakce? Setkáváš se s negativními reakcemi? V jakém poměru jsou

k pozitivním či neutrálním reakcím? Setkáváš se někdy s nepochopením a odsouzením? Jaká slova/fráze často slýcháváš? Jak se ohledně nich cítíš? Ovlivňují tě tvé vztahy např. v pracovním životě? – Ví tvá rodina a přátelé o tvých vztazích? Kdy a jak jsi jim to pověděl/a? Jak jsi jim vysvětlila koncept polyamorii? Jaká byla jejich reakce? Jak je to nyní? Vnímáš progres? Vídá se tvá rodina s tvými partnery/kami? Jak spolu vycházejí?

9. Budoucnost, rodina, manželství – Jak si představuješ svou budoucnost v rámci polyamorie? Co pro tebe znamená manželství? Přeješ si rodinu? Jak si představuješ výchovu dítěte v takovém vztahu?
10. Komunita – Jakou máš představu o velikosti polyamory komunity v Česku/Praze? Setkáváš se jinými polyamoriky? Chodíš na setkání?